

Priekšlikumu un komentāru apkopojums par konsultāciju dokumentu par elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoram piederošas elektroenerģijas uzkrātuves izmantošanas noteikumiem

Nr.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrēta punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā, vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
I. Jautājumi, par kuriem vienošanās ir panākta				
1.	1. Noteikumi nosaka elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoram (turpmāk – sistēmas operators) piederošas elektroenerģijas uzkrātuves (turpmāk – uzkrātuve) izmantošanas noteikumus.	SIA “KL SYSTEMS” Attiecībā uz Konsultāciju dokumentam pievienoto noteikumu projektu, Sabiedrība vēlas pievērst uzmanību sekojošiem aspektiem: 1) noteikumi skaidri nedefinē to pieņemšanas mērķi – vai tas ir (i) nodrošināties pret tirgus dalībnieku nespēju sniegt nepārtrauktu pakalpojumu, vai arī (ii) panākt saprātīgu pakalpojuma cenu. Attiecīgi var rasties situācija, ka ar noteikumiem tiek regulēta faktiski nepastāvoša problēma (tirgus nepilnība);	Ņemts vērā un sniegts skaidrojums Noteikumu projekta mērķis atbilstoši juridiskajai teknikai ir definēts Noteikumu projekta 1.punktā saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 16.³ panta septītajā daļā Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai (turpmāk – Regulators) doto pilnvarojumu – apstiprināt elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoram (turpmāk – PSO) piederošas elektroenerģijas uzkrātuves (turpmāk – BESS) izmantošanas noteikumus. PSO piederošais BESS: • ierobežos nepietiekamas piegādes (drošības) risku Baltijas balansēšanas jaudas tirgū (turpmāk – BBJT); • samazinās BBJT izmaksas; • samazinās nebalansa izmaksas Latvijas elektroenerģijas balansēšanas pakalpojuma saņēmējiem un attiecīgi arī elektroenerģijas gala lietotājiem.	1. Noteikumi nosaka elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoram (turpmāk – sistēmas operators) piederošas elektroenerģijas uzkrātuves (turpmāk – uzkrātuve) izmantošanas noteikumus.
2.	4. Sistēmas operators uzkrātuves lietderīgi izmantojamo kopējo	Eesti Energia AS	Ņemts vērā un sniegts skaidrojums Regulators 2024.gada 1.februārī apstiprināja Baltijas PSO priekšlikumu par BBJT (turpmāk – BBJT	4. Sistēmas operators uzkrātuves lietderīgi izmantojamo kopējo

jaudu izmanto kā pieprasījuma samazināšanas resursu un rezerves resursu. 5. Izmantojot uzkrātuvi kā pieprasījuma samazināšanas resursu, sistēmas operators FCR un aFRR balansēšanas jaudas produkta solījumu cenu nosaka vienādu ar nulli (EUR par MW par vienu stundu).	5. Draft decision on the rules for the use of electricity storage facilities owned by the TSO 5.1 According to the draft decision, “<i>the system operator shall use the total usable capacity of the storage facility as a demand reduction resource and a reserve resource</i>”. Eesti Energia would hereby like to receive analytical data-based explanation which would justify TSOs intervention into market (specifically applying demand reduction resources) with total usable capacity of the storage facility (80 MW/160 MWh). 5.2 According to the draft decision, “<i>when using storage as a demand reduction resource, the system operator shall set the FCR and aFRR balancing capacity product bid price equal to zero (EUR per MW per hour)</i>”. Eesti Energia would hereby like to receive an explanation why TSO will be obliged to set its FCR and aFRR balancing capacity product price bid equal to zero €/MWh? Moreover, we would like to ask for PUC’s assessment whether such approach could pose market manipulation or attempt of market manipulation (giving false or misleading signals as to the supply of, demand for, or price of wholesale energy products) according to REMIT regulation.	noteikumi)¹. Saskaņā ar BBJT noteikumu 2.panta 2.punkta b) apakšpunktu pieprasījuma samazināšanas resursi ir Baltijas PSO vai citu pakalpojumu sniedzēju nodrošinātie resursi pieprasījuma, kas jāiepērk no primārajiem un rezervju resursiem, samazināšanai. Ievērojot BBJT noteikumu 6.panta 2.punktu, Baltijas PSO var izmantot pieprasījuma samazināšanas resursus, lai ierobežotu nepietiekamas piegādes risku jaudas tirgū saskaņā ar Eiropas Komisijas 2017.gada 23.novembra Regulas (ES) Nr.2017/2195², ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas 32.panta 1.punkta c) apakšpunktu un saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Optimizācijas funkcijā šos resursus izmanto, lai samazinātu balansēšanas jaudas apjomu, kas jāiepērk no primārajiem un rezervju resursiem, lai apmierinātu Baltijas PSO pieprasījumu. Baltijas PSO par pieprasījuma samazināšanas resursiem nesaņem atlīdzību par jaudu, kas izmantota optimizācijas rezultātam. Attiecīgi tas, ka, izmantojot BESS kā pieprasījuma samazināšanas resursu, PSO FCR³ un aFRR⁴ balansēšanas jaudas produkta solījumu cenu nosaka vienādu ar nulli (EUR par MW par vienu stundu) un PSO netiek atlīdzināts par šī resursa izmantošanu (norēķins par pieprasījuma samazināšanas resursa nodrošināto jaudu pēc robežcenas netiek veikts), izriet no BBJT noteikumiem. Akciju sabiedrības “Augstsprieguma tīkls” (turpmāk – AST) BESS izmantošanas mērķis nav komerciāls, kā tas ir citu tirgus dalībnieku gadījumā, tāpēc nulles cenas noteikšanai nebūtu jāvērtē cenas ekonomiskā pamatotība vai alternatīvās izmaksas (<i>opportunity</i>	jaudu izmanto kā pieprasījuma samazināšanas resursu un rezerves resursu. 5. Izmantojot uzkrātuvi kā pieprasījuma samazināšanas resursu, sistēmas operators FCR un aFRR balansēšanas jaudas produkta solījumu cenu nosaka vienādu ar nulli (EUR par MW par vienu stundu). Atlīdzība par jaudas nodrošināšanu no pieprasījuma samazināšanas resursa tiek noteikta saskaņā ar BBJT noteikumu 6.panta 2.punktu.
--	--	---	---

¹ <https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/editor/ED/Elektroenerģija/2024/Priek%C5%A1likums%20par%20Baltijas%20balans%C4%93%C5%A1anas%20jaudas%20tirgu-ang%C4%BCu%20valod%C4%81.pdf>

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:02017R2195-20220619>

³ FCR – frekvences stabilizācijas rezerve

⁴ aFRR – frekvences atjaunošanas rezerves ar automātisku aktivizāciju

			costs). Savukārt REMIT⁵ tirgus caurredzamību nodrošina Noteikumu projekta regulējums, kas citiem tirgus dalībniekiem sniedz nepārprotamu informāciju, ka BESS BBJT tirgū tiek piedāvāts par nulles cenu, un šo informāciju tirgus dalībnieki ņem vērā, iesniedzot solījumus BBJT. Baltijas PSO ir par 50% samazinājuši to iepirkamo aFRR balansēšanas jaudas apjomu, kas būtu bijis jāiepērk, ievērojot noteikto FRR dimensionēšanas metodikā.⁶ Atbilstoši AST sākotnējam novērtējumam aFRR balansēšanas jaudas pieprasījuma palielinājums līdz 100% ietekmētu BBJT izmaksas ar iespējamu četrkārtēju pieaugumu, kas parāda, ka BBJT tirgū joprojām ir būtisks aFRR balansēšanas jaudas trūkums par samērīgām izmaksām. Būtisks faktors, nodrošināt aFRR balansēšanas jaudas apjomu abiem virzieniem Latvijā, ir BBJT pieejamās starpsistēmu jaudas, kuras ietekmē nākošās dienas un tekošās dienas elektroenerģijas tirgum pieejamās starpsistēmu jaudas atbilstoši starpzonu jaudas tirgabalstīta piešķiršanas procesa metodikai, ko izmanto balansēšanas jaudas apmaiņai vai rezervju kopīgošanai.⁷	
3.	5. Izmantojot uzkrātuvi kā pieprasījuma samazināšanas resursu, sistēmas operators FCR un aFRR balansēšanas jaudas produkta solījumu cenu nosaka vienādu ar nulli	Asociācija “Saules Enerģija Latvijai”/ “Latvijas atjaunīgās enerģijas alianse” 8) Atbilstoši Noteikumu skaidrojošajā daļā minētajam, lūdzam precizēt projekta 5.punktā ietverto, papildinot ar ...”<i>un nesaņem atlīdzību par jaudu, kas izmantota optimizācijas rezultātā</i>”	Ņemts vērā Precizēts Noteikumu projekta 5.punkts. BBJT noteikumu 6.panta 2.punkts, uz ko ir atsauce Noteikumu projekta 5.punkta jaunajā redakcijā, noteic, ka Baltijas PSO par pieprasījuma samazināšanas resursiem nesaņem atlīdzību par jaudu, kas izmantota optimizācijas rezultātā.	5. Izmantojot uzkrātuvi kā pieprasījuma samazināšanas resursu, sistēmas operators FCR un aFRR balansēšanas jaudas produkta solījumu cenu nosaka vienādu ar nulli (EUR par MW par

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32011R1227>

⁶ <https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/editor/ED/Kodeksi/Annex%201%20-%20Baltic%20FRR%20dimensioning%20methodology.pdf>

⁷

<https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/editor/ED/Elektroenerģija/2024/Metodika%20par%20starpzonu%20jaudas%20tirgabalst%C4%ABtas%20pie%C5%A1%C4%B7ir%C5%A1anas%20procesu-ang%C4%BCu%20valod%C4%81.pdf>

	(EUR par MW par vienu stundu).			vienu stundu). Atlīdzība par jaudas nodrošināšanu no pieprasījuma samazināšanas resursa tiek noteikta saskaņā ar BBJT noteikumu 6.panta 2.punktu.
4.	6. Sistēmas operators, izmantojot uzkrātuvi kā rezerves resursu, FCR vai aFRR balansēšanas jaudas produkta solījumu cenu nosaka šādi: [..] 8. Sistēmas operators aFRR balansēšanas enerģijas produkta solījuma cenu nosaka, ievērojot šādus nosacījumus: 8.1. uzkrātuves jaudas apjoms tiek izcenots pakāpeniski ik pa pieciem MW līdz apjomam, kas akceptēts BBJT; 8.2. ja akceptētais aFRR balansēšanas jaudas produkta solījumu apjoms BBJT nedalās ar pieci bez atlikuma, tad atlikums veselās vienībās tiek	Ignitis gamyba AB 3. Saistībā ar Noteikumu projekta 6.punktu un 8.punktu. Tiek norādīts, ka pārvades sistēmas operatori, piedaloties balansēšanas jaudu tirgū, sava īpašā statusa dēļ, t.i., tie ir balansēšanas jaudu pakalpojuma pasūtītāji, un ir pieejamie dati par citiem tirgus dalībniekiem, piemēram, redz citu tirgus dalībnieku piedāvājumus un cenas, kas dod pārvades sistēmas operatoram nepamatotas konkurences priekšrocības, jo, tā rīcībā esot informācijai par citiem tirgus dalībniekiem, to var nepamatoti izmantot. Noteikumu projektā jāiekļauj arī nosacījumi, kas nodrošina nediskriminējošus, godīgus un pārredzamus pārvades sistēmas operatora darbības apstākļus, lai pārvades sistēmas operatora īstenojama tirdzniecība netiktu veikta, izmantojot iekšējo informāciju, kas ir aizliegta saskaņā ar REMIT 3.pantu. Kā jau minēts, šāda tirdzniecība nākamās un tekošās dienas tirgos arī varētu tikt pielīdzināta piegādes darbību veikšanai, kas iespējami pārkāptu pārvades sistēmas operatoram piemērojamās darbību nodalīšanas prasības saskaņā ar direktīvas 43.–53.pantu. Noteikumu projektā ir ierosināts paredzēt, ka pārvades sistēmas operatora uzkrātuvju piedāvājumi tiktu iesniegti par tādu cenu, lai tie tiktu aktivizēti kā pēdējie piedāvājumi balansēšanas enerģijas piedāvājumu secībā (angl. merit order list), lai nodrošinātu, ka pārvades sistēmas uzkrātuves nekonkurē ar citiem tirgus dalībniekiem, neveido tirgus cenas un	Ņemts vērā un sniegts skaidrojums BBJT noteikumi paredz PSO iespēju piemērot pieprasījuma samazināšanas resursu, kas ļauj samazināt balansēšanas jaudas iztrūkuma risku un izmaksas. Baltijas PSO, novērtējot aFRR balansēšanas jaudas un kopējo FRR balansēšanas jaudas pietiekamību, kopš 2025.gada 15.aprīļa iepērk vien 50% no Baltijas aFRR balansēšanas jaudas, kas aprēķināta atbilstoši FRR dimensionēšanas metodikai. Balstoties uz jūlija tirgus datiem, novērtēts, ka aFRR balansēšanas jaudas pieprasījuma palielinājums līdz 100% apmēram palielinātu BBJT kopējās izmaksas līdz pat četrām reizēm, kas liecina, ka tirgū joprojām ir būtisks balansēšanas jaudas iztrūkums, lai nodrošinātu nepieciešamās aFRR balansēšanas jaudas par samērīgām izmaksām. Saskaņā ar BBJT noteikumiem PSO, izmantojot BESS kā pieprasījuma samazināšanas resursu, FCR un aFRR balansēšanas jaudas produkta solījumu cenu nosaka vienādu ar nulli un nesaņem atlīdzību par šā resursa izmantošanu (norēķins par pieprasījuma samazināšanas resursa nodrošināto jaudu pēc robežcenas netiek veikts). Savukārt solījuma cenas noteikšana balansēšanas jaudas produktam, izmantojot BESS kā rezerves resursu, un aFRR balansēšanas enerģijas produktam ar Noteikumu projektu tiek reglamentēta un tirgus dalībniekiem ir iepriekš zināma. PSO pienākums rīkoties nediskriminējošā veidā, balstoties uz taisnīguma, atklātības un vienlīdzības	6. Sistēmas operators, izmantojot uzkrātuvi kā rezerves resursu, FCR vai aFRR balansēšanas jaudas produkta solījumu cenu nosaka šādi: [..] 8. Sistēmas operators aFRR balansēšanas enerģijas produkta solījuma cenu nosaka, ievērojot šādus nosacījumus: 8.1. uzkrātuves jaudas apjoms tiek izcenots pakāpeniski ik pa pieciem MW līdz apjomam, kas akceptēts BBJT; 8.2. ja akceptētais aFRR balansēšanas jaudas produkta solījumu apjoms BBJT nedalās ar pieci bez atlikuma, tad atlikums veselās vienībās tiek

izmantots kā pēdējā MW soļa apjoms; 8.3. pirmo piecu MW cena Cup_1 (EUR/MWh) augšupvērstam aFRR (turpmāk – aFRR up) enerģijas produktam tiek noteikta šādi: [..] 8.4. maksimālā cena Cup_{max} (EUR/MWh) aFRR up enerģijas produktam tiek noteikta kā aFRR up balansēšanas enerģijas tirgus pēdējo 30 dienu, kas beidzas pirms cenas noteikšanas dienas, 95. procentile; [..]	nekropļo tirgu – attiecīgi jāprecizē Projekta 6. un 8. punktā noteikti formulējumi. SIA “KL SYSTEMS” Attiecībā uz Konsultāciju dokumentam pievienoto noteikumu projektu, Sabiedrība vēlas pievērst uzmanību sekojošiem aspektiem: [..] 2) no noteikumiem secināms, ka, lai arī AST tirgū piedāvās savu produktu par 0 EUR/MW, tas faktiski saņems augstāku cenu jeb cenu, kas tiks noteikta pēc visu solījumu saņemšanas, piemērojot ekonomiskā pakāpeniskuma principu. Tas rada bažas par tirgus kropļojuma risku, un šai ziņā būtu nepieciešams izvērstāks piedāvātā regulējuma skaidrojums no AST puses; Asociācija “Saules Enerģija Latvijai”/ “Latvijas atjaunīgās enerģijas alianse” 2) Atbilstoši publicētajiem Noteikumiem, AST piedāvā izmantot BESS divu pakalpojumu secīgai sniegšanai gan rezervju, gan balansēšanas tirgos - FCR un aFRR. BESS plānots izmantot gan kā (1) pieprasījuma samazināšanas resursu, gan (2) rezerves resursu. Asociācija norāda, ka pirmajā gadījumā AST mērķis ir primāri nodrošināt pakalpojumus ar savu resursu (0 cena), "izstumjot" no tirgus citus dalībniekus; otrajā - nodrošināt piedāvājumu "matemātiski aprēķinātas" cenas līmenī, kas balstās uz vēsturiskiem datiem. 3) No publicētajiem Noteikumiem, nav skaidri saprotams, kādu tirgus nepilnību AST vēlas novērst - vai tā ir tirgus dalībnieku nespēja sniegt pakalpojumu nepārtraukti vai arī nespēja to sniegt par samērīgu cenu. Attiecībā uz pirmo ir jāsaka, ka bažas rada AST piederošā BESS lielums un tirgus pieprasījums. Piemēram, visā Baltija FCR pakalpojums tiek iepirkts +/- 23 MW apmērā un tirgus dalībnieki to ir spējuši nodrošināt, savukārt, AST BESS jauda ir +/- 40 MW (t.i. gandrīz 2X lielāka par	principiem izriet no augstāka spēka normatīvajiem aktiem, piemēram, Elektroenerģijas tirgus likuma 11.panta otrās daļas, 13.panta pirmās daļas un citām tiesību normām. Savukārt REMIT regula ir tieši piemērojama un PSO ir pienākums to ievērot neatkarīgi no tā, vai šāds pienākums būtu noteikts Noteikumu projektā. Maksimālās cenas piemērošana aFRR enerģijas produktam PSO piederošiem resursiem periodos, kad pastāv iespēja, ka citu piedāvājumu apjoms ir minimāls vai nepietiekams salīdzinājumā ar nepieciešamo aFRR balansēšanas enerģijas apjomu (ņemot vērā, ka balansēšanas jaudas nodrošināšanu veic BESS), radīs cenu pīķus un nesamērīgas izmaksas Latvijas un citu valstu tirdzniecības zonās, radot papildu slogu tirgus dalībniekiem izrietošo augsto nebalansa cenu veidā. Piemēram, jau šobrīd pie samazināta aFRR balansēšanas jaudas pieprasījuma 2025.gada jūlija–augusta atsevišķās balansēšanas tirgus laika vienībās aFRR enerģijas produkta cenas pārsniedza 4000 EUR/MWh aFRR up (augšupvērstam) un - 5000 EUR/MWh aFRR down (lejupejošam). AST nevar zināt konkrētās tirgus laika vienības cenas un, ņemot tās vērā, likt savu piedāvājumu. Izvēloties kādu citu metodi augstākās cenas noteikšanai (piem., PICASSO noteiktā maksimālā/minimālā cena vai iepriekšējo periodu PICASSO maksimālās/minimālās cenas), tiktu radīta situācija, kurā atsevišķās tirgus laika vienībās tiktu noteikta maksimālā/minimālā cena. Noteikumu projekta esošajā redakcijā izvēlēta metode, kuras rezultātā nebūtu cenu pīķi, t.i., cenu svārstības aFRR enerģijas tirgū tiktu samazinātas. Šāda pieeja atbilst Ministru kabineta 2021.gada 24.septembra rīkojumā Nr.674 “Par atļauju akciju sabiedrībai “Augstsprieguma tīkls” iegādāties, attīstīt, pārvaldīt un ekspluatēt elektroenerģijas uzkrātuves” (turpmāk – Rīkojums Nr.674) ietvertajam kritērijam	izmantots kā pēdējā MW soļa apjoms; 8.3. pirmo piecu MW cena Cup_1 (EUR/MWh) augšupvērstam aFRR (turpmāk – aFRR up) enerģijas produktam tiek noteikta šādi: [..] 8.4. maksimālā cena Cup_{max} (EUR/MWh) aFRR up enerģijas produktam tiek noteikta kā aFRR up balansēšanas enerģijas tirgus pēdējo 30 dienu, kas beidzas pirms cenas noteikšanas dienas, 95. procentile; [..]
--	---	---	--

	nepieciešamo). Tirgus pārredzamības dēļ tomēr būtu būtiski šobrīd saprast, kuru tieši problēmu risina AST un sekojoši kāda būs cenošanas stratēģija un kāda loma tiek atvēlēta citiem tirgus dalībniekiem šo pakalpojumu tirgū. 4) Noteikumos nav skaidri saprotams, kā tiks attiecināts 0 EUR cenas princips. Proti pozitīvi uztveram, ka AST liks savos piedāvājumos 0 EUR/MW, saprotam, ka gala cenu balansējošajai jaudai nosaka pēc ekonomiskā pakāpeniskuma principa, tas nozīmē, ka visi uzvarējušie solījumi - “bidi” saņems marginālo cenu. No šī noprotam, ka arī AST saņems augstāku cenu kā 0 EUR/MW. Šis būtu uztveram, kā tirgus kropļojums. Lūdzam SPRK un AST sniegt papildus skaidrojumu. [..] 7) Ierosinām pārskatīt aFRR balansēšanas enerģijas produkta piedāvājuma cenas aprēķināšanas metodoloģiju, lai uzlabotu tirgus saskaņošanu un cenu signālus, izmantojot augstāko pieņemto piedāvājuma cenu no tirgus dalībniekiem Latvijā attiecīgajai tirgus laika vienībai (MTU). Katram MTU aFRR balansēšanas enerģijas piedāvājuma cena jānosaka vienāda ar augstāko pieņemto piedāvājuma cenu, ko iesnieguši tirgus dalībnieki Latvijā šai MTU. Gadījumos, kad konkrētajai MTU netiek iesniegti vai pieņemti piedāvājumi, piedāvājuma cena pēc noklusējuma ir nākamās dienas tirgus cena attiecīgajai MTU. Šis ierosinājums labāk atspoguļot faktisko tirgus dinamiku, veicina aktīvu līdzdalību un uzlabo cenu caurspīdīgumu, tieši sasaistot balansēšanas enerģijas piedāvājuma cenu ar dominējošajiem tirgus apstākļiem. Augstākās piedāvājuma cenas izmantošana nodrošina arī atbilstošu kompensāciju, kas atbilst sniegto balansēšanas pakalpojumu vērtībai. Vēja enerģijas asociācija	samazināt FCR un aFRR iegādes nesamērīgi augstu izmaksu risku. Aprēķinot nebalansa cenu Latvijas balansēšanas pakalpojuma saņēmējiem, aFRR enerģijas cena ir tās būtiska sastāvdaļa. Noteikumu projektā ietvertā metode ļaus BESS ne tikai samazināt BBJT kopējās izmaksas, bet arī novērst nebalansa cenas pieaugumu. ENTSO-E Transparency⁸ platformas datu uzturēšana un publicēšana attiecībā uz PICASSO rezultātiem ir PICASSO dalībnieku PSO kopējā pārziņā. Baltijas PSO brīvprātīgi publicē balansēšanas enerģijas piedāvājumu apjomus un cenu diapazonus <i>Baltic Transparency Dashboard</i>⁹, lai nodrošinātu pēc iespējas pārredzamāku tirgus darbību.	
--	--	--	--

⁸ <https://transparency.entsoe.eu/dashboard/show>

⁹ <https://baltic.transparency-dashboard.eu/>

		Papildus tam, AST uzkrātuves darbība aFRR pakalpojumu nodrošināšanā nozīmē arī dalību ne tikai jaudas rezervju, bet arī enerģijas tirgū. Tā darbības pamatā ir tirgus principi, kā rezultātā tirgus dalībnieki, kuru prognožu un faktiskās darbības neatbilstības rezultātā radušās izmaiņas rada papildus pieprasījumu pēc frekvences stabilizēšanas un ar to saistītās izmaksas, paši arī sedz šīs izmaksas. Šīs izmaksas nav papildus izmaksas nedz pārvades sistēmas operatoram, nedz arī sabiedrībai. Tās veido dabisku signālu mehānismu tirgus dalībniekiem, veicinot ieguldījumus uzkrātuvēs, precīzākos enerģijas pārvaldības mehānismos un vienlaikus monetāri disciplinējot tirgus dalībniekus atturēties no darbībām, kas negatīvi ietekmē pārvades tīkla frekvences stabilitāti. Piedāvātais cenu veidošanās mehānisms enerģijas tirgū ir tirgu kropļojošs vairāku iemeslu dēļ: 1) Priekšlikumā aFRR enerģijas solījumu algoritms balstās uz vēsturiskām tirgus cenām. Kādi pasākumi ir paredzēti, lai novērstu ilgtermiņa atgriezeniskās saites risku, kurā BESS liela apjoma, algoritmiski vadītā dalība tirgū ar laiku varētu nepamatoti ietekmēt nākotnes vēsturiskos vidējos rādītājus, tādējādi ļaujot TSO netieši virzīt tirgus cenu attīstību. Tas ir pakļauts statistiskās autokorelācijas riskam, kurā mainīgā (šajā gadījumā enerģijas solījumu cena) pagātnes periodā ietekmē to tagadnē, bet tagadnes vērtības – nākotnē, 2) Tirgus dalībnieki, kuri veikuši investīcijas atbilstoši iekārtu tirgus cenām, veido savus piedāvājumus atbilstoši investīciju atdeves kritērijiem. Ja tie ir pārmērīgi augsti, tad citi tirgus dalībnieki to spēs identificēt un veikt papildus ieguldījumus jaunās iekārtās, šādi paplašinot visa tirgus apjomu. Cenu piedāvājumi, kuri ir balstīti „vēsturiski vidējās vērtībās“, nevis	
--	--	--	--

		brīva tirgus apstākļos, ko nosaka investīciju atdeve, ir sistemātiski destruktīvi tirgus normālai funkcionēšanai ilgtermiņā, 3) PSO dalība enerģijas tirgū ir neatbilstoša Direktīvas mērķiem un garam. Kā piemērotākais cenu veidošanas mehānisms aFRR enerģijas tirgū būtu maksimālās robežcenas noteikšana, kas darbotos kā cenu griesti augšupvērstas regulēšanas vai kā cenu grīda lejupvērstas regulēšanas, un tā nevarētu būt attiecīgi zemāka vai augstāka kā tirgū pieejamās maksimālās vai minimālās cenas. Līdzīgu principu Igaunijā ir ieviesis Igaunijas PSO “Elering”, nosakot cenas mFRR enerģijas tirgū Kiisa elektrostacijas darbībai, 4) AST kā PSO, kas ir atbildīgs par regulēšanas pakalpojumu īstenošanu, joprojām nav nodrošinājis atbilstošu, reālajam laikam tuvinātu aFRR piedāvājumu atspoguļošanu ENTSOE Transparency platformā. Tas rada pamatu šaubām par ilgtermiņa caurspīdīgu piedāvājumu iesniegšanu, jo noteikumu projekts nekādi neatrunā informācijas nodalīšanu starp funkcijām, ko AST veic kā PSO, un to, kā tas ekspluatē savu uzkrātuvi komerciāli strukturētā tirgū.		
5.		Ignitis gamyba AB 5. Iesniegtajā noteikumu projektā trūkst apraksta par to, cik lielā mērā pārvades sistēmas operators varēs piedalīties balansēšanas tirgū, plānojot uzkrātuves jaudas attīstību. Tajā nav aprakstīts, kā tiks pārvaldīts risks, lai nodrošinātu pārdotās jaudas saistības, lai Baltijas pārvades sistēmu operatori neiegādātos pakalpojumu, ko uzkrātuve nevar nodrošināt, jo ES tiesību akti aizliedz pārvades sistēmas operatora izmantotajai uzkrātuvei tirgoties nākamās dienas un tekošās dienas tirgos, kas	Nemts vērā un sniegts skaidrojums Saskaņā ar Noteikumu projekta 9.punktu PSO BESS uzlādei vai izlādei var pirkt vai pārdot elektroenerģiju tekošās dienas vai nākamās dienas tirgū atbilstoši BESS ekspluatācijas tehniskajām vajadzībām. Noteikumu projekta 9.punkts ir saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 11.panta otro daļu. Minētā tiesību norma paredz, ka PSO var piedalīties elektroenerģijas tirdzniecībā tikai tad, ja tas nodrošina	

	ļautu uzturēt nepieciešamo uzlādes līmeni pakalpojuma sniegšanai. Lūdzu, norādiet, vai tiks izmantots akumulators: a. Iesniedzot piedāvājumus pilnā apjomā visām nākamās dienas tirgus stundām. Ja jā, lūdzu, norādiet, kā tiks nodrošināts nepieciešamais uzkrāšanas iekārtas uzlādes līmenis pakalpojuma sniegšanai visām pārdotā pakalpojuma stundām, nepiedaloties nākamās dienas un tekošās dienas tirgos. b. Piedāvājumi tiek iesniegti tikai tādā apjomā, kas nodrošinās jaudu visu diennakti, veicot nepārtrauktu aktivāciju. Šajā gadījumā uzkrāšanas iekārtas jauda (160 MWh) tiek sadalīta pa 24 stundām, kurās pakalpojums tiek sniegts. Tas nozīmē, ka piedāvājumu "uz augšu" var iesniegt ne lielāku kā 6,7 MW/h ar pilnībā uzlādētu akumulatoru un 6,7 MW/h "uz leju" ar tukšu akumulatoru un simetrisku 3,3 MW/h ar 50 procentu uzkrāšanas iekārtas maksu, ja pakalpojums tiek pārdots nepārtraukti visu dienu. c. Piedāvājumi tiek iesniegti ar vairāku stundu intervāliem, kas ļaus atjaunot akumulatora uzlādes līmeni (nosaucot, no kurienes tiks pirktā/pārdota elektroenerģija), kas nepieciešams pakalpojuma sniegšanas nodrošināšanai. Piedāvājumi tiek iesniegti, piemēram, uz 12 stundām (vai citu stundu skaitu), tāpēc piedāvājums "uz augšu" nedrīkst pārsniegt 13,3 MW/h, kad akumulators ir pilns, un "uz leju" 13,3 MW/h, kad akumulators ir tukšs. Un simetrisks piedāvājums 6,6 MW/h pie 50 procentu akumulatora uzlādes. Ja tiek paredzēts pakalpojuma sniegšanas nodrošināšanas pasākums, kas novērtē pakalpojuma nesniegšanas risku, lūdzam to sniegt Noteikumu projektā, no kura būtu skaidrs, kādā apjomā (MW) un kurā nākamās dienas laikā (h) uzkrātuve varēs sniegt pakalpojumu, lai nodrošinātu pārdotā pakalpojuma izpildi. Ja pakalpojuma sniegšanas nodrošināšanas pasākums netiek paredzēts, lūdzam to paredzēt un aprakstīt Noteikumu projektā.	pēdējo garantēto piegādi Elektroenerģijas tirgus likuma 34.pantā noteiktajos gadījumos vai ja elektroenerģijas vai jaudas pirkšana un pārdošana ir nepieciešama sistēmas balansēšanai, palīgpakalpojumu pirkšanai, elektroenerģijas transportēšanas zudumu segšanai, PSO paša patēriņam, vai ja sistēmā ir novirze no normālā darbības režīma vai notikusi avārija. Piedaloties elektroenerģijas tirdzniecībā, PSO rīkojas, ievērojot atklātas, nediskriminējošas un uz tirgus principiem balstītas procedūras, izņemot gadījumus, kad sistēmā ir novirze no normālā darbības režīma vai notikusi avārija. Ja sistēmā ir novirze no normālā darbības režīma vai notikusi avārija, PSO darbojas saskaņā ar Tīkla kodeksa noteikumiem. AST BESS uzlādes stāvokļa uzturēšanas metodoloģijas un algoritma būtība balstās uz diviem būtiskiem pieņēmumiem: • BESS ir jāspēj garantēti izpildīt neierobežoti ilgu vienas pusēji pilnu aFRR un FCR balansēšanas jaudas aktivizāciju; • BESS vadības sistēma korektīvo tekošās dienas darījumu veic pēdējā racionāli iespējamā brīdī. AST BESS jauda dalībai BBJT izvēlēta atbilstoši BESS uzstādītai jaudai un ietilpībai, lai apmierinātu iepriekš minēto pieņēmumu prasības. Ņemts vērā tekošās dienas tirgus darījumu slēgšanas laiks salīdzinājumā ar potenciāli iespējamo, enerģijas izmaiņu rezervuārā nodrošinot aFRR un/vai FCR balansēšanas jaudas aktivizāciju līdz piegādes periodam. Rezerves resursu izmantošana atšķirībā no pieprasījuma samazināšanas resursiem liedz PSO iespēju samazināt BBJT izmaksas.	
--	--	---	--

6.		SIA “Saules Energy” 6. Informācijai par AST uzkrātuves izmantošanu jābūt publiski pieejamai Ievērojot to, ka AST uzkrātuves izmantošana jebkurā gadījumā rada riskus Direktīvā 2019/944 noteiktajiem tirgus un konkurences principiem, tad - lai veicinātu balansēšanas jaudu tirgus dalībnieku un visas sabiedrības uzticību un pašāvību, ka AST uzkrātuve tiek izmantota normatīvajos aktos noteiktā veidā, - mēs rekomendējam Projektā uzlikt AST pienākumu nodrošināt, pēc iespējas, reāllaika datu publiskošanu par AST uzkrātuves izmantošanu balansēšanas jaudu tirgū, šīm vajadzībām izmantojot, piemēram, Baltic Transparency Dashboard platformu (https://baltic.transparency-dashboard.eu/) vai tamlīdzīgu rīku.	Ņemts vērā un sniegts skaidrojums BBJT rezultāti saskaņā ar BBJT noteikumiem kļūst zināmi un tiek publicēti vienu reizi dienā. Attiecīgi jau šobrīd tiek nodrošināta BBJT rezultātu publicēšana, tiklīdz tie kļūst zināmi, proti, reāllaikā. BBJT noteikumos ir paredzēts, ka reizi gadā PSO sniedz ziņojumu par pieprasījuma samazināšanas resursu lietojumu. BBJT regulāra analīze notiek kopā ar Lietuvas un Igaunijas regulatīvajām iestādēm, attiecīgi pēc tam, kad BESS uzsāks darbu, Regulators izvērtēs, kā BESS nodrošina pieprasījuma samazināšanas resursu un kāda ir tā ietekme uz BBJT darbību un tā izmaksām Latvijā. Ja BESS kā pieprasījuma samazināšanas resurss nenodrošinās optimālu BBJT darbību un izmaksu faktoru BBJT var risināt, konkurējot resursiem, var samazināties BESS kā pieprasījuma samazināšanas resursa izmantošana, attiecīgi palielinot rezerves resursa apjomu. Lai veiktu minēto novērtējumu, Regulatoram ir nepieciešami BBJT dati par dažādiem periodiem un dažādos laika apstākļos, t.i., ātrākais šāds novērtējums varētu tikt veikts līdz 2026.gada augusta beigām. Atbilstoši aktuālajai informācijai un izvērtējumam par balansēšanas jaudas un enerģijas tirgiem Regulators var lemt par Noteikumu projekta pārskatīšanu. AST, nodrošinot BESS darbību BBJT, ir jāvērtē, kādu apjomu tas piedāvās kā pieprasījuma samazināšanas resursu, tā sadalījumu pa balansēšanas jaudas produktiem (FCR un aFRR abos virzienos), kā arī tā izmantošanu kā rezerves resursu, lai nodrošinātu BBJT optimālu darbību un pēc iespējas mazāku Latvijas BBJT izmaksu daļu.	
II. Jautājumi, par kuriem vienošanās nav panākta				
7.	5. Izmantojot uzkrātuvi kā pieprasījuma	Vēja enerģijas asociācija	Netiek ņemts vērā	5. Izmantojot uzkrātuvi kā pieprasījuma

samazināšanas resursu, sistēmas operators FCR un aFRR balansēšanas jaudas produkta solījumu cenu nosaka vienādu ar nulli (EUR par MW par vienu stundu).	Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 5. jūnija Direktīvas (ES) 2019/944 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (turpmāk - direktīva) 54. panta 4. punktā minēts, ka regulatīvās iestādes regulāri vai vismaz reizi piecos gados veic sabiedrisko apspriešanu par esošajām enerģijas uzkrātuvēm, lai izvērtētu citu pušu potenciālo pieejamību un interesi par investēšanu šādās uzkrātuvēs. No minētā secināms, ka regulatīvajai iestādei regulāri jānovērtē, vai elektroenerģijas tirgū ir pieejami resursi attiecīgā palīgpakalpojuma nodrošināšanai un vai šādā gadījumā palīgpakalpojumu nodrošināšanas izmaksas ir samērīgas. Piemērots brīdis šāda izvērtējuma veikšanai būtu pārvades sistēmas operatora AS „Augstsprieguma tīkls” iesniegtais priekšlikums noteikumiem, ar kuriem nosaka pārvades sistēmas operatoram piederošas elektroenerģijas uzkrātuves (turpmāk – uzkrātuve) izmantošanu. Diemžēl Regulators nav pievienojis nekādu izvērtējumu par faktisko situāciju Baltijas un jo īpaši Latvijas elektroenerģijas tirgus palīgpakalpojumu tirgū, līdz ar iesniegtais priekšlikums nav ticis objektīvi un kritiski vērtēts. Līdz ar jaudu tirgus izveidošanos pēc Baltijas un BRELL tīklu desinhronizācijas projekta noslēguma, tirgus dalībnieki, kas nav Baltijas pārvades sistēmu operatori, pakāpeniski sāka sertificēt uzkrāšanas vai ģenerējošās iekārtas, kas nodrošināja FCR, aFRR un mFRR pakalpojumus. Zemāk tabulā ir redzams, cik lielu apjomu MW vidēji vienā attiecīgā mēneša stundā Latvijā reģistrētie pakalpojumu sniedzēji piedāvāja attiecīgajos tirgos. Salīdzinājumam ir arī pievienotas Baltijas jaudas rezervju tirgus Latvijas segmenta vērtības katrā no kategorijām.	Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2019.gada 5.jūnija Direktīvas (ES) 2019/944 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (turpmāk – Direktīva 2019/944) 54.panta 4.punktu regulatīvās iestādes regulāri vai vismaz reizi piecos gados veic sabiedrisko apspriešanu par pastāvošajām BESS, lai izvērtētu citu pušu potenciālo pieejamību un interesi par investēšanu šādās BESS. Vienlaikus Elektroenerģijas tirgus likuma pārejas noteikumu 104.punkts noteic, ka Regulators veic izvērtējumu ne vēlāk kā piecu gadu laikā pēc PSO BESS ekspluatācijas uzsākšanas. AST piederošā BESS vēl nav nodota ekspluatācijā, attiecīgi nav iestāties Regulatoram likumā noteiktais pienākums veikt Direktīvas 2019/944 54.panta 4.punktā un Elektroenerģijas tirgus likuma 16.³ panta ceturtajā daļā noteikto izvērtējumu. Baltijas PSO, novērtējot aFRR balansēšanas jaudas un kopējo FRR balansēšanas jaudas pietiekamību, kopš 2025.gada 15.aprīļa iepērk vien 50% no Baltijas aFRR balansēšanas jaudas, kas aprēķināts atbilstoši FRR dimensionēšanas metodikai. Balstoties uz jūlija tirgus datiem, papildus novērtēts, ka aFRR balansēšanas jaudas pieprasījuma palielinājums līdz 100% apmēram palielinātu BBJT kopējās izmaksas līdz pat četrām reizēm, kas liecina, ka tirgū joprojām ir būtisks balansēšanas jaudu trūkums, lai nodrošinātu nepieciešamās aFRR jaudas par samērīgām izmaksām. BBJT kvalificētās jaudas piedalās BBJT tirgū, novērtējot alternatīvās izmaksas un tehnisko gatavību, t.sk. arī klimatiskos apstākļus. BBJT dati rāda, ka joprojām atsevišķās stundās BBJT dalībnieku piedāvājums ir bijis ļoti zems, kas norāda uz to, ka specifiskos apstākļos konkurence tirgus dalībnieku vidū var būt zema, kas rada būtisku cenu kāpuma risku.	samazināšanas resursu, sistēmas operators FCR un aFRR balansēšanas jaudas produkta solījumu cenu nosaka vienādu ar nulli (EUR par MW par vienu stundu). Atlīdzība par jaudas nodrošināšanu no pieprasījuma samazināšanas resursa tiek noteikta saskaņā ar BBJT noteikumu 6.panta 2.punktu.
--	--	---	---

Vidējās pieejamās jaudu rezerves Latvijas segmentā, MW

Latvijas segmenta rezerves jaudu apjoms, MW					
	FCR	aFRR (U)	aFRR (D)	mFRR (U)	mFRR (D)
	8	32	32	164	137
Februāris	7,21			11,38	11,38
Marts	12,10			12,14	13,91
Aprīlis	17,76	8,20	2,78	3,36	7,03
Maijs	17,11	12,88	9,49	0,11	2,66
Jūnijs	20,10	40,73	40,73	0,65	0,00

Var secināt, ka piedāvājums gan FCR, gan aFRR tirgos laika gaitā ir pieaudzis, un 2025. gada jūnijā tas jau ir pārsniedzis kopējo Latvijas segmenta nepieciešamo apjomu. Kā noteikts Ministru kabineta 2021. gada 24. septembra rīkojumā nr. 674 "Par atļauju akciju sabiedrībai "Augstsprieguma tīkls" iegādāties, attīstīt, pārvaldīt un ekspluatēt elektroenerģijas uzkrātuves", turpmāk tekstā – Rīkojums, "...Ministru kabinets secina, ka FCR un aFRR rezerves 2025. gadā no balansēšanas jaudas tirgū pieejamiem resursiem netiks nodrošinātas vai arī tiks nodrošinātas par nesamērīgi augstām izmaksām."

Līdz ar to jau 2025. gada jūnijā tirgū ir izveidojušies apstākļi, ka Latvijas segmenta pieprasījums ir pilnībā ticis apmierināts ar vietējo tirgus dalībnieku piedāvājumu. Saskaņā ar AST ziņojumos presei pausto, izvērtēšanas procesā ir vairāk nekā desmit jaunu rezerves vienību, kuru ienākšana tirgu palielinātu konkurenci un samazinātu arī rezervju nodrošināšanas izmaksas.

Līdz šim kopējās FCR, aFRR un mFRR rezervju nodrošināšanas izmaksas, kuras saskaņā ar Regulatora apstiprinātajiem tīkla kodeksa grozījumiem faktiski sedz patērētāji kā maksu par kopējo patēriņa/tirdzniecības portfeli un par nebalansa izveidi atbildīgie tirgus dalībnieki, ir pārsniegušas kopējās sākotnēji prognozētās. Rīkojuma 12.2 punktā ir ietverta sekojoša prognoze par iespējamo ietekmi uz tirgus izmaksu pieaugumu „12.2. balansēšanas jaudas rezervju nodrošināšanas izmaksas, ja tās visas nodrošinātu elektroenerģijas tirgus dalībnieki, akciju sabiedrībai veidotu izmaksas no 35,9 miljoniem eiro līdz 56,1 miljoniem eiro gadā, kas savukārt atstātu ietekmi uz pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu 51 % līdz 80 % apmērā. Savukārt, ja akciju sabiedrība uzstādītu

Dalībai BBJT kvalificētās jaudas ietver arī atjaunīgo energoresursu stacijas, kuru dalībai BBJT tirgū ir sezonālas īpatnības. Kvalificētās jaudas vienlaikus darbojas arī citos konkurējošos tirgos, līdz ar to jaudu pietiekamību var vērtēt arī kontekstā ar sezonālajām izmaiņām pārējos tirgos. Ņemot vērā minēto, BBJT jūnija cenu datu izmantošana par aktuālo referenci nav pietiekama, jo ir iespējamas sezonālas svārstības (to jau apliecina BBJT jūlija cenu dati).

AST faktiskie izmaksu dati atšķiras no Vēja enerģijas asociācijas norādītajiem.

elektroenerģijas uzkrātuves ar rezervju uzturēšanai un aktivizēšanai lietderīgi izmantojamo, tas ir, faktiski pieejamo kopējo jaudu 80 MW/160 MWh apmērā, akciju sabiedrības izmaksas par elektroenerģijas par balansēšanas jaudas rezervju nodrošināšanu svārstītos no 10,5 miljoniem līdz 26,7 miljoniem eiro gadā. Līdz ar to ietekme uz pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu samazinātos apjomā no 15 % līdz 36 %.

Kopējās jaudu rezervju iegādes izmaksas Latvijas segmentā pa mēnešiem 2025.gadā, EUR

	FCR	aFRR (U)	aFRR (D)	mFRR (U)	mFRR (D)	Kopā
Februāris	578 449			1 354 576	1 575 792	3 508 817
Marts	809 709			8 421 600	6 814 957	16 046 265
Aprīlis	539 382	1 033 694	2 841 566	17 387 196	2 740 332	24 542 170
Maijs	543 128	1 467 232	8 503 128	1 751 914	1 445 195	13 710 597
Jūnijs	397 227	204 407	221 180	863 289	961 266	2 647 371

Vidējā jaudu rezervju cena pa mēnešiem 2025.gadā, MW/h

	FCR	aFRR (U)	aFRR (D)	mFRR (U)	mFRR (D)
Februāris	125,75			14,36	20,00
Marts	136,22			70,63	68,42
Aprīlis	93,64	103,87	285,53	175,53	33,12
Maijs	91,25	61,63	357,15	17,34	17,12
Jūnijs	68,96	8,87	9,60	7,31	9,75

Secināms, ka Rīkojumā paredzētais tirgus izmaksu apjoms, kas būtu sagaidāms, ja pakalpojumu par acīmredzot nesamērīgām tirgus cenām Latvijas tirgus segmentam nodrošinātu komersanti, kas iegādājušies un uzstādījuši uzkrātuves par tirgus cenām bez Eiropas Komisijas vai jebkāda cita atbalsta, sasniegtu no apmēram no 36 līdz 56 miljoniem eiro gadā, bet AST, piedāvājot savas uzkrātuves pakalpojumus kā rezerves jaudas vienību, spētu to samazināt līdz 10 līdz 26 miljoni. Tā kā AST uzkrātuve tika plānota tikai FCR un aFRR rezerves jaudu nodrošināšanai, secināms, ka tieši šo divu regulēšanas pakalpojumu veidu kopējās gada izmaksas būtu starpība starp abām vērtību grupām – tālād diapazonā no 26 līdz 30m eiro gadā. Kā rāda faktiskie

	tirgus dati¹⁰, jau 2025. gada jūnijā kopējā FCR un aFRR rezerves jaudu iepirkuma izmaksas bija nedaudz vairāk nekā 800 tūkstoši eiro, vai ekstrapolējot gada griezumā 10m eiro. Tas ir būtiski mazāk, nekā tika prognozēts. Līdz ar šo var apgalvot, ka nav realizējies un nākotnē arī nav sagaidāms otrs Rīkojumā ietvertais AST pārvaldīto uzkrātuvju pamatojums, proti, ka tirgus nodrošinās rezerves par nesaprātīgi augstām izmaksām. Protams, nav pamata uzskatīt, ka tirgus dalībnieki, kas iegādājušies un uzstādījuši savas uzkrātuves, piedāvās rezerves jaudas par vērtību, kas ir nulle, taču tas ir no finanšu ieguldījumu atmaksas perspektīvas pilnībā dabisks un saprotams. Tieši AST piedāvātā rezerves jaudu izcenošana nulles vērtībā ir tirgu kropļojoša un būtu noraidāma. Nosakot šādu nesamērīgu cenu politiku, tiek kropļota konkurence, pārkāpjot konkurences neitralitātes principu, kas noteikts Konkurences likuma 14.¹ pantā un, cita starpā, nozīmē arī aizliegumu tiešās pārvaldes un pastarpinātās pārvaldes iestādei, kā arī kapitālsabiedrībai, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, ar savu darbību kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci. Minētā panta pirmajā daļā kā piemēru min darbības, kuru dēļ cits tirgus dalībnieks ir spiests atstāt kādu konkrēto tirgu vai tiek apgrūtināta potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšana vai darbība tirgū. Konkurences likuma 14.¹ panta saturs ir skaidrots Konkurences padomes sagatavotajās vadlīnijās “Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijas” (pieejamas: https://www.kp.gov.lv/lv/media/1066/download) (turpmāk – Konkurences neitralitātes vadlīnijas). Minēto vadlīniju 2.2.3. punktā skaidrots: “<i>Publiskas personas kapitālsabiedrības un to privātā sektora konkurentu pakļaušana vienādam tiesiskajam regulējumam ir būtisks konkurences neitralitātes ievērošanas priekšnoteikums, nodrošinot, ka privātie uzņēmēji netiek diskriminēti.</i>”	
--	---	--

¹⁰ <https://baltic.transparency-dashboard.eu/node/107>

		<i>Privātā sektora konkurenti nedrīkst tikt pakļauti stingrākam vai nelabvēlīgākam regulējumam nekā publiskās personas kapitālsabiedrība vai publiskās personas saimnieciskā darbība. Konkurences neitralitātes principi paredz, ka visiem uzņēmumiem, neatkarīgi no to piederības, ir jānodrošina un jāpiemēro vienāds regulējums, savukārt piederība publiskai personai nedrīkst radīt priekšrocības tās kapitālsabiedrībai. Aizliegums radīt priekšrocības kapitālsabiedrībai, kurā publiskai personai ir tieša vai netieša līdzdalība, izriet arī no Konkurences likuma 14.¹ panta pirmās daļas 2. punktā noteiktā pārkāpuma sastāva.”</i> Līdzīgi Latvijas tiesību doktrīnā noteikts, ka “konkurences neitralitātes būtība ir nodrošināt, ka visi uzņēmumi (publiskā un privātā sektora) ir vienlīdzīgas konkurences apstākļos, savukārt uzņēmuma piederība publiskai personai vai publiskas personas iesaiste tajā nedrīkst sniegt nepamatotas konkurences priekšrocības konkrētam uzņēmumam” (sk. Vītiņš R. Konkurences neitralitātes aktuālie aspekti. Jurista Vārds, 31.03.2020., Nr. 13 (1123), 23. – 27. lpp.). Arī Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD), norādot, ka “regulējuma neitralitāte paredz publiskā un privātā sektora uzņēmumu vienlīdzīgu darbību saskaņā ar vienādu normatīvo regulējumu, nodrošinot līdzvērtīgus konkurences apstākļus visiem uzņēmumiem” (sk. Competitive Neutrality. National Practices, 2012, pp. 42 - 43 Pieejams: https://www.oecd.org/daf/ca/50250966.pdf). VEA uzskata, ka ar attiecīgo nesamērīgo cenu veidošanas politiku, tiek kropļota konkurence, diskriminējot privātā sektora dalībniekus, izslēdzot tos no vienlīdzīgas konkurences nosacījumiem.		
8.	9. Sistēmas operators uzkrātuves uzlādei vai izlādei var pirkt vai	Ignitis gamyba AB 2. Saistībā ar Noteikumu projekta 9.punktu, kas paredz, ka “Sistēmas operators uzkrātuves uzlādei vai	Nav ņemts vērā Saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 11.panta otro daļu PSO var piedalīties elektroenerģijas	9. Sistēmas operators uzkrātuves uzlādei vai izlādei var pirkt vai

	pārdot elektroenerģiju tekošās dienas vai nākamās dienas tirgū atbilstoši uzkrātuves ekspluatācijas tehniskajām vajadzībām.	izlādei var pirkt vai pārdot elektroenerģiju tekošās dienas vai nākamās dienas tirgū atbilstoši uzkrātuves ekspluatācijas tehniskajām vajadzībām”. Kā minēts, direktīvas 54.panta 1.punktā ir noteikts, ka “pārvades sistēmas operatoram nedrīkst piederēt, attīstīt, pārvaldīt vai ekspluatēt uzglabāšanas iekārtas”. Direktīvas 54.panta 2.punktā ir noteikts, ka, atkāpjoties no direktīvas 54.panta 1.punkta, dalībvalstis var atļaut pārvades sistēmas operatoram piederēt, attīstīt, pārvaldīt vai ekspluatēt uzglabāšanas iekārtas, ja ir izpildīti visi direktīvas 54.panta 2.punkta nosacījumi. Direktīvas 54.panta 2.punkta b) apakšpunktā ir noteikts viens no šādiem nosacījumiem: “šādas iekārtas vai palīgpakalpojumi, kas nav saistīti ar frekvences kontroli, ir nepieciešami, lai pārvades sistēmas operatori varētu izpildīt savus pienākumus saskaņā ar šo direktīvu attiecībā uz pārvades sistēmas efektīvu, uzticamu un drošu darbību, un tos neizmanto elektroenerģijas pirkšanai vai pārdošanai elektroenerģijas tirgos”. Direktīvas 66.panta 6.punktā ir noteikts: “Atkāpjoties no 54.panta 2.punkta, Igaunija, Latvija un Lietuva var atļaut saviem pārvades sistēmu operatoriem un ar pārvades sistēmu operatoriem saistītiem uzņēmumiem piederēt, attīstīt, pārvaldīt vai ekspluatēt enerģijas uzkrāšanas iekārtas bez atklātas, pārredzamas un nediskriminējošas konkursa procedūras un var atļaut šādām enerģijas uzkrāšanas iekārtām pirkt vai pārdot elektroenerģiju balansēšanas tirgos.” Eiropas Komisija ir piešķirusi Baltijas valstu sistēmu operatoriem izņēmumu izmantot savas iekārtas balansēšanas tirgū. Tomēr šis izņēmums nedod iespēju pārvades sistēmu operatoriem piedalīties elektroenerģijas biržā ar savām iekārtām nākamās dienas un tekošās dienas tirgos. Tādēļ šāda Noteikumu projektā paredzētā iespēja pārvades sistēmas operatoram veikt tirdzniecību iepriekšminētajos tirgos ar savām iekārtām ir pretrunā ar pareizu direktīvas transponēšanu un elektroenerģijas	tirdzniecībā tikai tad, ja tas nodrošina pēdējo garantēto piegādi Elektroenerģijas tirgus likuma 34.pantā noteiktajos gadījumos vai ja elektroenerģijas vai jaudas pirkšana un pārdošana ir nepieciešama sistēmas balansēšanai, palīgpakalpojumu pirkšanai, elektroenerģijas transportēšanas zudumu segšanai, PSO paša patēriņam, vai ja sistēmā ir novirze no normālā darbības režīma vai notikusi avārija. Piedaloties elektroenerģijas tirdzniecībā, PSO rīkojas, ievērojot atklātas, nediskriminējošas un uz tirgus principiem balstītas procedūras, izņemot gadījumus, kad sistēmā ir novirze no normālā darbības režīma vai notikusi avārija. Ja sistēmā ir novirze no normālā darbības režīma vai notikusi avārija, PSO darbojas saskaņā ar Tīkla kodeksa noteikumiem. PSO elektroenerģiju BESS darbības nodrošināšanai iepirks tāpat, kā to jau dara šobrīd, lai kompensētu sistēmā radušos zudumus. Noteikumu projekta 9.punktā ir noteikts mērķis, kam elektroenerģija tiek pirktā vai pārdota, proti, BESS ekspluatācijas tehniskajām vajadzībām. Šāda enerģijas pirkšana vai pārdošana radīs izmaksas PSO, kuras tiks segtas ar elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu, ņemot vērā ieņēmumus no BESS darbības. Savukārt tarifa izvērtēšana ietver arī uzdevumu izvērtēt, vai PSO veiktās darbības/izmaksas ir pamatotas. Šajā gadījumā Noteikumu projektā ietvertais atbilst Elektroenerģijas tirgus likumam un Direktīvā 2019/944 paredzētajām iespējām PSO iepirkt elektroenerģiju nākamās dienas un tekošās dienas tirgū.	pārdot elektroenerģiju tekošās dienas vai nākamās dienas tirgū atbilstoši uzkrātuves ekspluatācijas tehniskajām vajadzībām.
--	--	--	---	--

	tirgus dalībnieku konkurences tiesisko regulējumu pārvades sistēmas operatora statusa dēļ. Pārvades sistēmas operators drīkst iepirkt elektroenerģiju nākamās dienas un tekošās dienas tirgos tikai, lai kompensētu pārvades sistēmā radušos zaudējumus, taču pārvades sistēmas operatoram nevajadzētu piedalīties nākamās dienas un tekošās dienas elektroenerģijas tirdzniecības tirgos citiem mērķiem sava īpašā statusa un pieejamo datu par citiem tirgus dalībniekiem dēļ, kas dod pārvades sistēmas operatoram nepamatotas konkurences priekšrocības un var radīt apstākļus nepamatotai informācijas par citiem tirgus dalībniekiem izmantošanai (pārvades sistēmas operators publicē jaudas un pieejamību, kā arī tam ir aktuāla informācija par ražošanas iekārtu pieejamību (lielo ģeneratoru atslēgšana)). To varētu uzskatīt par pārvades sistēmas operatora iekšējās informācijas izmantošanu, kas ir aizliegta saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr.1227/2011 par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību (REMIT) 3.pantu. Minētā panta 1.punkta attiecīgie punkti neattiecas uz pārvades sistēmu operatoriem, kad tie iepērk elektroenerģiju, lai nodrošinātu sistēmas drošu un uzticamu darbību izpildot savus pienākumus saskaņā ar Direktīvas 2009/72/EK 12.panta d) un e) punktu vai Direktīvas 2009/73/EK 13.panta 1.punkta a) un c) apakšpunktu. Tāpat šāda tirdzniecība nākamās dienas un tekošās dienas tirgos varētu tikt pielīdzināta piegādes darbību veikšanai, kas potenciāli pārkāptu pārvades sistēmas operatoram piemērojamās darbību nodalīšanas prasības saskaņā ar direktīvas 43.–53.pantu. Noteikumu projektā paredzētā iespēja pārvades sistēmas operatoram piedalīties nākamās dienas un tekošās dienas elektroenerģijas tirdzniecības tirgos nepamatoti paplašina paredzētā atbrīvojuma piemērošanu, jo tirdzniecība šādā tirgū nav saistīta ar pārvades sistēmas operatora atbildību nodrošināt drošu un uzticamu sistēmas darbību, tāpēc, Sabiedrības vērtējumā,	
--	---	--

		tā ir pretrunā ar direktīvas un REMIT noteikto regulējumu. Asociācija “Saules Enerģija Latvijai”/ “Latvijas atjaunīgās enerģijas alianse” 1) Elektroenerģijas tirgus likumā (turpmāk – ETL) Likumdevējs ir noteicis ierobežojumus gadījumiem, kad sistēmas operatoram var piederēt un tas ir tiesīgs ekspluatēt elektroenerģijas uzkrātuvi (turpmāk – BESS). Šie nosacījumi pēc būtības paredz konstatēt apstākļus, <u>kuros tirgus dalībnieki nespēj attiecīgo palīgpakalpojumu sniegt nepārtraukti, savlaicīgi un par samērīgu cenu.</u> Vienlaicīgi likumdevējs <u>ir noteicis skaidru aizliegumu izmantot uzkrātuvi, lai pirktu vai pārdotu elektroenerģiju elektroenerģijas tirgos (ETL 16. 3 prim pants).</u> [..] 6) Direktīvas 54. panta 2. punktā minētais nosacījums ir, ka BESS tiek izmantots pārvades sistēmas labā, un to neizmanto, lai pirktu vai pārdotu elektroenerģiju elektroenerģijas, tostarp, balansēšanas tirgos. Lūdz, SPRK izvērtēt vai AST piedāvātais mehānisms BESS darbināšanai (9.punkts) nav pretrunā ar likumdevēja noteikto aizliegumu "pirkt un pārdot elektroenerģiju elektroenerģijas tirgos Vienlaikus lūdzam precizēt projekta 9.punktā ietvertu, papildinot ar ...", <i>uzkrātuvi neizmantojot, lai pirktu vai pārdotu elektroenerģiju elektroenerģijas, tostarp, balansēšanas tirgos</i>"... .		
9.	10. Sistēmas operatora izmaksas un ieņēmumus, kas rodas atbilstoši šiem noteikumiem, sistēmas operators iekļauj elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarīfos.	Ignitis gamyba AB 4. Saistībā ar Noteikumu 10.punktu. Noteikumu projekta 10.punktā ir noteikts, ka sistēmas operatoram elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarīfos jāiekļauj sistēmas operatora izmaksas un ienākumi, kas rodas saskaņā ar šo Noteikumu projektu. Jāatzīmē, ka šāds kompensācijas mehānisms uzkrāšanas sistēmas operatoram radīs priekšrocības dalībai tirgū, salīdzinājumā ar citiem balansēšanas pakalpojumu sniedzējiem (BPS) un ļaus tam	Nav ņemts vērā Saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 13.pantu PSO ir atbildīgs par elektroapgādes drošumu, balansēšanu pārvades sistēmā un kopumā stabilu pārvades sistēmas darbību. Saņemtajā viedoklī izklāstītā peļņas stratēģija nepārtrauktai balansēšanas jaudas nodrošināšanai ar PSO resursiem, uzņemoties risku par saistību neizpildi, ir pretrunā ar PSO noteikto atbildību un no tās izrietošajiem pienākumiem. PSO izstrādātais BESS pārvaldības algoritms ļauj	10. Sistēmas operatora izmaksas un ieņēmumus, kas rodas atbilstoši šiem noteikumiem, sistēmas operators iekļauj elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarīfos.

	lielākā apjomā piedalīties balansēšanas jaudu tirgū ar tādu pašu uzstādīto jaudu. Piemēram, uzņemties lielāku risku, iesniedzot pasūtījumus ar varbūtību neaktivizēt visu pasūtīto balansēšanas jaudu (piemēram, viena izlādes cikla diennaktī gadījumā – piedāvāt uzkrāto 10 MWh apjomu uz laiku, kas ir ilgāks par 1 stundu). Tradicionālajiem balansēšanas jaudas pakalpojumu sniedzējiem (BSP) tiktu piemērotas finansiālas sankcijas, ja tie neizpildītu un nepiegādātu visu pasūtīto balansēšanas enerģijas apjomu, taču šāds sankciju mehānisms uzkrāšanas sistēmas operatoram nav paredzēts, un pat ja tas būtu paredzēts, pastāv pieņēmums, ka tā zaudējumi sankciju dēļ tiktu segti, izmantojot pārvades pakalpojumu tarifu. Lai panāktu pārredzamību un godīgu konkurenci balansēšanas jaudu tirgū un nodrošinātu vienlīdzīgus apstākļus visiem BSP, mēs ierosinām Noteikumu projektā paredzēt, ka: 1) zaudējumi, ja izmaksas pārsniedz ienākumus, netiktu kompensēti no tarifa; 2) skaidri noteikt, ka aktivizācijas operators nevar tikt atbrīvots no sankcijām par balansēšanas enerģijas piedāvājumu neiesniegšanu par visu rezervēto apjomu vai par to neizpildi; 3) ka pēdējie iepriekš minētie sodi nevarētu tikt kompensēti operatoram no tarifa. SIA “Solar Energy Fund” 2. Tarifu slogs un valsts atbalsta risks Akumulatora kapitāla izmaksas un uzturēšanas izmaksas ietekmēs pārvades tarifu, radot šķērssubsīdiju visiem lietotājiem. Eiropas Komisija savos lēmumos par valsts atbalstu konsekvēti uzsver, ka regulētie aktīvi nedrīkst nepamatoti konkurēt ar brīvā tirgus dalībniekiem; pretējā gadījumā draud pārkāpuma procedūra. Projekts neparedz pietiekamus garantijas mehānismus, lai novērstu šādu risku.	nepārtraukti nodrošināt balansēšanas jaudu, sekojot līdzi BESS uzlādes līmenim. Ja tekošās dienas tirgus nav pietiekami izdevīgs pret BBJT (BESS uzlādes stāvokļa atjaunošanai), tās ir pamats uzskatīt par papildu izmaksām, kas rodas balansēšanas jaudas nodrošināšanai, un ir tieša PSO atbildība. Saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 11.panta otro daļu PSO var piedalīties elektroenerģijas tirdzniecībā tikai tad, ja tas nodrošina pēdējo garantēto piegādi Elektroenerģijas tirgus likuma 34.pantā noteiktajos gadījumos vai ja elektroenerģijas vai jaudas pirkšana un pārdošana ir nepieciešama sistēmas balansēšanai, palīgpakalpojumu pirkšanai, elektroenerģijas transportēšanas zudumu segšanai, PSO paša patēriņam, vai ja sistēmā ir novirze no normālā darbības režīma vai notikusi avārija. Piedaloties elektroenerģijas tirdzniecībā, PSO rīkojas, ievērojot atklātas, nediskriminējošas un uz tirgus principiem balstītas procedūras. AST nesaņems atlīdzību par AST BESS dalību BBJT un tādējādi nekonkurēs ar tirgus dalībniekiem. Noteikumu projekta mērķis nav noteikt atbalstu AST par BESS izmantošanu, ar BESS saistītie nosacījumi ir ietverti Rīkojumā Nr.674, Elektroenerģijas tirgus likumā un Direktīvā 2019/944 (skat. Regulatora atbildi šīs tabulas 7.ailē) Ja BESS piedalās BBJT, uz to attiecas tādi paši nosacījumi kā uz visiem citiem šā tirgus dalībniekiem. Jāuzsver, ka PSO ir atbildīgs par to, lai visi ar frekvences regulēšanu saistītie procesi būtu nodrošināti. Šis pienākums ir ietverts Baltijas jaudas aprēķināšanas reģiona PSO Baltijas slodzes frekvences kontroles (LFC) bloka darbības līgumā¹¹. Tas ir tiešs AST pienākums, un tā izpildei ir nepieciešams BESS, tāpēc saņemtais viedoklis par
--	--	--

¹¹ <https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/editor/ED/Kodeksi/Baltic%20LFC%20block%20operational%20agreement.pdf>

		[..] Ieteikumi 5. Izvērtēt izmaksu atgūšanu atbilstoši ES valsts atbalsta prasībām.	valsts atbalstu nav pamatots. Balansēšanas pakalpojuma sniedzējiem šādi pienākumi nav noteikti. BESS ir atbilstoši normatīvajiem aktiem AST īpašumā esošs aktīvs ar speciāliem nosacījumiem, savukārt tā darbību BBJT un aFRR enerģijas tirgū noteiks Noteikumu projekts. BESS izmantošanai kā rezerves resursam tā cenu veido BESS zudumu apmērs un to cena, kas samazina kopējās BESS izmaksas, ja šis resurss tiek izmantots. Attiecīgi arī citi iespējamie ienākumi no aFRR enerģijas pārdošanas atbilstoši cenas formulai, kas ietverta Noteikumu projektā un paredz noteikt cenu, kas ir tuva vidējiem PICASSO aFRR cenas rādītājiem, kā arī no nepieciešamajām darbībām tekošās un nākamās dienas tirgos BESS uzturēšanai BBJT kā pieprasījuma samazināšanas resursam, ir daļa no BESS izmaksām un ieņēmumiem kopā ar BESS izmantošanu kā pieprasījuma samazināšanas resursam ar cenu nulle EUR par MW par vienu stundu. Lielākā daļa no BESS kapitāla izmaksām tiek segtas no Eiropas Savienības fondiem (75% BESS Tumē un 100% BESS Rēzeknē), tarīfos tiks iekļauta atlikusī (12,5%) kapitāla izmaksu daļa, piemērojot Regulatora noteikto kapitāla atdeves likmi.	
10.		Eesti Energia AS 3. Application of Baltic TSOs proposal for the Baltic balancing capacity market in accordance with Article 33(1) and Article 38(1) of the Commission Regulation (EU) 2017/2195 of 23 November 2017 establishing a guideline on electricity balancing The regulator approved the proposal on February 1, 2024. Article 2(2)(b) of the proposal defines demand reduction resources and Article 6(2) stipulates that demand reduction resources <u>may be applied for limiting the risk of insufficient supply in the capacity market</u>. In the optimisation function, these resources shall be used to	Nav ņemts vērā Tas, kā katrs balansēšanas pakalpojumu sniedzējs piedalās BBJT, ir atkarīgs ne tikai no kvalificētā jaudas daudzuma, bet arī no tā, kā balansēšanas pakalpojumu sniedzējs novērtē alternatīvās izmaksas un cik daudz no šīs jaudas tiks aktivizētas. Noteikumu projekta mērķis nav noteikt, kā BESS tiks darbinātas kā pieprasījuma samazināšanas resurss. Noteikumu projektā ir ietverts, kādu cenu piemēro BESS kā pieprasījuma samazināšanas resursam (0 EUR par MW par vienu stundu) un kā rezerves resursam. Regulators vērš uzmanību, ka no brīža, kad	

reduce the amount of balancing capacity to be procured from primary and backup resources to cover the Baltic TSOs demand.

In principle, the provisions for application of demand reduction resources stipulated in the TSOs proposal overlap with the principles stipulated in the directive (market-based procurement of balancing services can be exempted in case there is a threat to system safety). The problem is that the consultation document does not provide any analytical data which would assure or prove that application of demand reduction resources is required for ensuring system security during transitional period.

The Baltic TSOs have published the amounts of registered balancing reserve capacities in the Baltic states. These amounts of these capacities are presented in the following table.

Table: Balancing reserve capacities registered by the Baltic TSOs (by 03.06.2025)

Country/type of capacity	FCR	aFRR up	aFRR down	mFRR up	mFRR down
Estonia	26	128	169	552	423
Latvia	119	464	464	1728	1728
Lithuania	101	261	277	1187	1423
Total	246	853	910	3467	3574

Source: <https://eclering.ee/sagedusreservide-turu-kokkuvottud>

Current actual demand for balancing reserve capacities has been in the Baltic balancing market 23 MW for FCR, in range of 40-60 MW for aFRR and in range of 400-750 MW for mFRR. Hence, the amounts of registered balancing reserves for FCR exceed market demand by more than 10 times, for aFRR by more than 14 times and for mFRR by more than 4 times. As we mentioned previously, already within the next couple of months additional 200 MW of storage capacity will be commissioned in Estonia.

Under the circumstances a question arises what is the actual risk of insufficient supply in the capacity market and is there any actual need for TSO to apply demand reduction resources? This question is of great importance because according to derogation from Article 54(2)

Baltijas PSO pievienojās PICASSO, tika piemērots 50% samazinājums aFRR jaudas pieprasījumam, lai samazinātu kopējās BBJT izmaksas. Atgriežot aFRR pieprasījumu līmeni, kas tiks noteikts ar FRR dimensionēšanas noteikumiem, t.i., dubultojot aFRR jaudas pieprasījumu, atbilstoši AST veiktajam novērtējumam (cenu un apjomu simulācija) bez BESS dalības šajā BBJT segmentā kā pieprasījuma samazināšanas resursam kopējās BBJT izmaksas varētu pieaugt līdz četrām reizēm.

Baltijas valstu regulatīvās iestādes savstarpēji apmainās ar informāciju un vērtē BBJT darbību. BBJT rezultāti ir svarīgi ne tikai balansēšanas pakalpojumu sniedzējiem, bet arī elektroenerģijas galalietotājiem un ražotājiem, kuri sedz izmaksas, kas rodas no BBJT darbības. BESS samazinās BBJT attiecināmās izmaksas, kuras elektroenerģijas tirgotājiem būs jākompensē, pārnesot šo maksājumu daļu uz saviem lietotājiem, vienlaikus stabilizējot BBJT cenas un aFRR enerģijas produktu cenas, kuras veido nebalansa cenas un kuras sedz balansēšanas pakalpojuma saņēmējs atbilstoši savam nebalansam.

		market-based procurement of balancing services can be exempted in the Baltic states only in case that is necessary to ensure system security. If there is no threat to system security then application of demand reduction resources can be considered (based on REMIT regulation) as market manipulation or attempt of market manipulation (giving false or misleading signals as to the supply of, demand for, or price of wholesale energy products). In conclusion, current consultation document does not provide any assurances that application of demand reduction resources by Latvian TSO is justified. Ignitis gamyba AB 6. Baltijas balansēšanas jaudu tirgus (turpmāk tekstā – BBCM) kopīgie noteikumi nosaka tikai opciju, nevis pienākumu, pārvades sistēmu operatoriem vai ar tiem saistītajiem uzņēmumiem izmantot savas iekārtas balansēšanas pakalpojumu sniegšanai atbilstoši diviem dažādiem modeļiem: 1) pieprasījuma samazināšanas resursus (angl. demand reduction resources); un 2) rezerves resursus (angl. back-up resources). BBCM 6.panta 2.daļa nosaka, ka pieprasījuma samazināšanas resursi tiek izmantoti, lai samazinātu nepietiekama piedāvājama risku jaudas tirgū. Sabiedrības ieskatā, ar nepietiekamu piedāvājumu saistītie riski pašlaik nav būtiski šādu iemeslu dēļ: 1) tirgū pašlaik ir pietiekami daudz iepriekš kvalificētu balansēšanas jaudu nodrošinātāju (BSP), lai nodrošinātu Baltijas PSO balansēšanas jaudu pieprasījumu; 2) Kopējais Baltijas balansēšanas jaudu tirgus (bez papildu pieprasījuma samazināšanas resursiem, kas atrodas Latvijā) praktiski un veiksmīgi darbojas kopš 2025.gada 9.februāra. Apkopojot iepriekš minēto, ir vērts apsvērt, vai šāda PSO intervence tirgū, izmantojot pieprasījuma samazināšanas resursus, būtu pamatota un vai tā atbilstu BBCM 6.panta 2.daļai. Ņemot to vērā, mēs ierosinātu atteikties Latvijas PSO izmantot uzkrātuves kā pieprasījuma samazināšanas		
--	--	--	--	--

	resursus un tā vietā tās varētu izmantot kā rezerves resursus. SIA “KL SYSTEMS” Attiecībā uz Konsultāciju dokumentam pievienoto noteikumu projektu, Sabiedrība vēlas pievērst uzmanību sekojošiem aspektiem: [..] 3) lai arī no Konsultāciju dokumenta noprotams, ka AST vienlaicīgi vēlas izmantot Uzkrātuvi gan rezervju (nodrošinot cenas līmeni, kas balstīts vēsturiskos datos), gan balansēšanas tirgos (pieāvājot savu resursu par nulles cenu, tādējādi izstumjot no tirgus tos dalībniekus, kuri darbojas uz tirgus principiem), primāri tomēr būtu jānodrošina Uzkrātuves izmantošana rezervju nodrošināšanai. SIA “Saules Energy” 4. Trūkst tiesiska pamatojuma AST uzkrātuves klasificēšanai par pieprasījuma samazināšanas resursu Atbilstoši Regulatora 01.02.2024. apstiprinātajam Baltijas valstu PSO priekšlikumam par Baltijas balansēšanas jaudas tirgu (“BBJL priekšlikums”)¹², kā arī BBJT priekšlikumam pievienotajam Paskaidrojuma dokumentam¹³, balansēšanas jaudu rezervju resursi tiek iedalīti: <u>1) Primārajos resursos</u>, ar kuru palīdzību normālos apstākļos tiek nosegtas FCR un FRR rezervju vajadzības. Primārie resursi tiek izvēlēti pēc tirgus principiem,		
--	---	--	--

¹² Skat. <https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/editor/ED/Elektroenerģija/2024/Priek%C5%A1likums%20par%20Baltijas%20balans%C4%93%C5%A1anas%20jaudas%20tirgu-ang%C4%BCu%20valod%C4%81.pdf>

¹³ Skat. [https://ast.lv/sites/default/files/editor/Explanatory%20document%20for%20the%20Baltic%20proposal%20to%20the%20Baltic%20balancing%20capacity%20market%20rules%20in%20accordance%20with%20EBGL%20Articles%2033\(1\)%20and%2038\(1\).pdf](https://ast.lv/sites/default/files/editor/Explanatory%20document%20for%20the%20Baltic%20proposal%20to%20the%20Baltic%20balancing%20capacity%20market%20rules%20in%20accordance%20with%20EBGL%20Articles%2033(1)%20and%2038(1).pdf)

		balstoties uz tirgus dalībnieku iesniegtajiem piedāvājumiem; 2) <u>Pieprasījuma samazināšanas resursos</u>, kurus PSO izmanto, lai risinātu sagaidāmos balansēšanas jaudu rezervju piegādes iztrūkumus un nodrošinātu Baltijas elektroenerģijas tirgus operacionālo drošību; 3) <u>Rezerves resursos</u>, kuri tiek izmantoti tikai gadījumos, kad FCR un FRR rezervju vajadzības nav iespējams nosegt no primārajiem resursiem. Ja “primāro resursu” un “rezerves resursu” izmantošanas principi ir salīdzinoši skaidri definēti, tad “pieprasījuma samazināšanas resursu” definīcija un izmantošanas principi, ciktāl šāda informācija ir pieejama publiski, ir neskaidri un rada iespējas dažādām interpretācijām. Augstāk minētā BBJT priekšlikuma Paskaidrojuma dokumenta 7.1. punktā norādīts, ka pieprasījuma samazināšanas resursu izmantošanas apjoms tiks izvērtēts un saskaņots ar Regulatoru, ņemot vērā tirgus spēju nodrošināt nepieciešamo jaudu ar primārajiem resursiem. Sīkāka informācija par pieprasījuma samazināšanas resursu izmantošanas priekšnoteikumiem un algoritmu pagaidām nav publiski pieejama, un – ciktāl mums zināms - arī Regulators līdz šim šajā sakarā nav izsniedzis nekādus saskaņojumus. Ņemot vērā augstāk izklāstītos apsvērumus un šobrīd publiski pieejamo informāciju: - mēs piekrītam, ka AST elektroenerģijas uzkrātuves izmantošana par rezerves resursu atbilst tās sākotnējam mērķim un MK 2021. gada 24. septembrī izsniegtās atļaujas un piemērojamo normatīvo aktu nosacījumiem; - mēs uzskatām, ka trūkst tiesiska pamatojuma <u>AST uzkrātuves izmantošanai par pieprasījuma samazinājuma resursu</u>. Pamatojoties uz augstākminēto aicinām no Projekta izslēgt iespēju izmantot AST uzkrātuvi kā pieprasījuma		
--	--	--	--	--

		samazināšanas resursu. Pēc tam, kad būs izstrādāti un ar Regulatoru saskaņoti skaidri pieprasījuma samazināšanas resursu izmantošanas priekšnoteikumi un algoritmi, šo jautājumu iespējams pārskatīt. Asociācija “Saules Enerģija Latvijai”/ “Latvijas atjaunīgās enerģijas alianse” 5) Ņemot vērā publiski izskanējušo retoriku, varētu noprast, ka patiesā AST vēlme ir risināt saprātīgu pakalpojuma cenas jautājumu, bet šajā gadījumā, mūsu ieskatā nedrīkstētu būt situācija, kur BESS sistēma būtu izmantojama kā pieprasījuma samazināšanas resurss, t.i., tiktu izvietota piedāvājuma rindas sākumā (nulle cena). Asociācijas ieskatā Noteikumos, ir jānosaka, ka BESS tiek izmantotas nevis kā pieprasījuma samazināšanas resurss, bet gan kā rezerves resurss, kas var veidot "samērīgas cenas" slēdzošo līmeni. SIA “Solar Energy Fund” 5. “Pieprasījuma samazināšanas” statuss nav pamatots Projekts rosina klasificēt akumulatoru kā “pieprasījuma samazināšanas resursu”, iespējams, lai apietu direktīvas ierobežojumus. Šāda kategorija nav definēta Latvijas likumos, un ENTSO-E 2024. gada vadlīnijās baterijas netiek uzskatītas par pieprasījuma samazinājumu, jo tās patērē tikpat, cik ģenerē. Līdz ar to minētais statuss būtu juridiski nepamatots. [..] Ieteikumi 3. Svītrot nepamatoto “pieprasījuma samazināšanas” statusu.		
11.		Asociācija “Saules Enerģija Latvijai”/ “Latvijas atjaunīgās enerģijas alianse” 9) Noteikumos nav definēts skaidrs Noteikumu darbības termiņš. Asociācija pieņem, ka Noteikumi ir tikai	Nav ņemts vērā Noteikumu projekts ir sagatavots, lai izpildītu Elektroenerģijas tirgus likuma 16.³ panta septītajā daļā Regulatoram doto pilnvarojumu apstiprināt PSO	

		pagaidu regulatīvais risinājums, kamēr balansējošo jaudu tirgus nostabilizējas un tirgus pats ir spējīgs piedāvāt pietiekama apjoma balansējošās jaudas t.i gan 1) pieprasījuma samazināšanas resurss, gan 2) rezerves resurss. Lūdzam Noteikumos precizēt nosacījumu, kad šie Noteikumi tiks apturēti un pie kādiem nosacījumiem. Ierosinam papildināt Noteikumos nosakot Noteikumu darbības periodu ne ilgāk par vienu gadu, to sasaistot ar neatkarīgu izvērtējamu par tirgus dalībnieku parezumējamu gatavību sniegt attiecīgos pakalpojumus. SIA “Solar Energy Fund” 1. Eiropas prakse: PSO baterijas – tikai kā īslaicīgs izņēmums Direktīva (EU) 2019/944 pieļauj pārvades sistēmas operatoram (PSO) turēt enerģijas uzkrātuvi vien tad, ja tirgus nespēj sniegt pakalpojumu un regulators piešķir skaidri terminētu atkāpi. Šo pieeju īsteno Vācija (NetzResV 2022 §2), Nīderlande (Electricity Act 2022 art. 13e) un Lietuva: atkāpes ir īslaicīgas, un to noslēgumā aktīvi jāatsavina atklātā izsolē. [..] Ieteikumi 2. Noteikt skaidru termiņu AST akumulatora darbības izbeigšanai, ja tirgus spēja tiek apstiprināta.	piederošas BESS izmantošanas noteikumus. Elektroenerģijas tirgus likums nenosaka Noteikumu projekta spēkā esības termiņu. Attiecīgi Regulatora pienākums izdot minētos noteikumus būs spēkā arī tad, ja AST īpašumā nebūs nevienas BESS un līdz brīdim, kamēr netiks veikti attiecīgi grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā. To, kā un kad PSO izbeigs BESS ekspluatāciju un to pārdos, noteic Elektroenerģijas tirgus likums. Attiecīgi to, vai Noteikumu projekts būs piemērojams vai nebūs piemērojams, izšķirs fakts, vai PSO ir īpašumā esoša BESS. Līdz ar to Noteikumu projektā nav nepieciešams iekļaut tiesību normas, kas terminētu Noteikumu projekta spēkā esību un piemērošanu.	
III. Citi priekšlikumi un komentāri				
12.		Būvmateriālu ražotāju asociācija Būvmateriālu ražotāju asociācija ir iepazinusies ar Regulatoram iesniegto noteikumu projektu un izsaka sekojošus komentārus. Ņemot vērā augsto nenoteiktību tirgū, atbalstāms, ka pārvades sistēmas operators nodrošina intervenci tirgū ar tā rīcībā esošajām uzkrāšanas jaudām. Asociācijas ieskatā vismaz nākamajos 3 gadus nepieciešama tirgus stabilizācija	Regulators pateicas par sniegto viedokli un ņems to vērā turpmākajos procesos.	

		un tādējādi ir atbalstāma AST rīcībā esošo jaudu maksimāla izmantošana balansēšanas tirgos. Vienlaicīgi uzsveram nepieciešamību veikt papildus izmaiņas Regulatora izdotajos normatīvajos aktos, lai veicinātu arī privātā kapitāla investīciju signālus uzkrāšanas tehnoloģijās: 1) Tīkla tarifu sabalansēšanu starp elektroenerģijas plūsmas virzieniem – patērētājiem un elektrostacijām. Šobrīd elektroenerģija patērētāju un tīkla pieslēgto bateriju virzienā tiek aplikta ar ievērojami augstākiem tīkla tarifiem, tādējādi tos nostādot neizdevīgākā situācijā salīdzinot ar citiem tirgus dalībniekiem - elektrostacijām. 2) Dinamiska tarifa (RTP) ieviešana pārvades un sadales sistēmās lai uzlabotu arbitražas iespējas gan uzkrājošajām baterijām gan patērētāju atbildes reakcijai sistēmā. Šobrīd pie fiksētajiem tarifiem cenu arbitražas iespējas ir ievērojami slāpētas. Neveicot piedāvātās izmaiņas, pastāv ilgtermiņa riski tirgus kropļojumiem, kas var rezultēties nepietiekamās investīcijās un papildu izmaksās patērētājiem.		
13.		Eesti Energia AS 1. PUC's legal explanation regarding Latvian TSO's entrance to the Baltic balancing market PUC has acknowledged in its explanation that although Directive 2019/944 (Article 54(1) of it) does not allow TSOs to own, develop, manage and operate storage facilities, then Article 54(2) of the same directive enables Member States to allow TSOs to own, develop, manage and operate storage facilities, provided that all the conditions set out in this article are met. PUC did not elaborate whether given conditions are met in case the Latvian TSO would own, develop, manage and operate storage facilities. Therefore, <u>we assume</u> that according to PUC's opinion all conditions, which are set out in Article 54(2) are met in case of storage facilities owned and operated by Latvian TSO would enter the Baltic balancing market because	Sniegts skaidrojums Saskaņā ar Direktīvas 2019/944 54.panta 2.punktu, atkāpjoties no Direktīvas 2019/944 54.panta 1.punkta, dalībvalstis var atļaut, ka PSO pieder BESS vai ka tas šādas BESS attīsta, pārvalda vai ekspluatē, ja ir izpildīti visi Direktīvas 2019/944 54.panta 2.punktā minētie nosacījumi, kas cita starpā paredz atsevišķu kompetenci arī nacionālajām regulatīvajām iestādēm. Vienlaikus brīdī, kad tika pieņemts Rīkojums Nr.674, Direktīvas 2019/944 54.panta 2.punkts nebija transponēts nacionālajos normatīvajos aktos un attiecīgi Regulatoram nebija normatīvajos aktos noteiktas kompetences pieņemt lēmumus, kas izriet no Direktīvas 2019/944 54.panta 2.punkta. Attiecīgi Direktīvas 2019/944 54.panta 2.punktā minētie nosacījumi tika izvērtēti, pieņemot Rīkojumu Nr.674.	

	otherwise there would be no basis to conduct this public consultation. Eesti Energia disagrees with this opinion. Eesti Energia is of the opinion that based on the content of consultation document, storage facilities owned by Latvian TSO do not meet any of given conditions and on the basis of Article 54(2) of Directive 2019/944 Latvian TSO can not be allowed to own, develop, manage and operate storage facilities. Eesti Energia came to such conclusion on the basis of the following reasoning. Article 54(2) stipulates the following: <i>2. By way of derogation from paragraph 1, Member States may allow transmission system operators to own, develop, manage or operate energy storage facilities, where they are fully integrated network components and the regulatory authority has granted its approval, or where all of the following conditions are fulfilled:</i> <i>(a) other parties, following an open, transparent and non-discriminatory tendering procedure that is subject to review and approval by the regulatory authority, have not been awarded a right to own, develop, manage or operate such facilities, or could not deliver those services at a reasonable cost and in a timely manner;</i> <i>(b) such facilities or non-frequency ancillary services are necessary for the transmission system operators to fulfil their obligations under this Directive for the efficient, reliable and secure operation of the transmission system and they are not used to buy or sell electricity in the electricity markets; and</i> <i>(c) the regulatory authority has assessed the necessity of such a derogation, has carried out an ex ante review of the applicability of a tendering procedure, including the conditions of the tendering procedure, and has granted its approval. The regulatory authority may draw up guidelines or procurement clauses to help transmission system operators ensure a fair tendering procedure.</i>	Rīkojuma Nr.674 14.punkts paredz, ka to saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 76.panta otro daļu un 79.panta pirmo daļu var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā mēneša laikā no Rīkojuma Nr.674 spēkā stāšanās dienas. Ievērojot Administratīvā procesa likuma 75.panta otro daļu un 76.panta ceturto daļu, Rīkojums Nr.674 ir spēkā un kļuvis neapstrīdams. 2023.gada 6.jūlijā spēkā stājās grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā, tādējādi papildinot minēto likumu ar pārejas noteikumu 103.punktu, kas noteic, ka, ja PSO iegādājas, uzstāda, attīsta, pārvalda un ekspluatē BESS, ievērojot Elektroenerģijas tirgus likuma 11.panta otrajā daļā minēto ierobežojumu un pamatojoties uz Rīkojumu Nr.674, PSO nav nepieciešama 16.³ panta pirmajā daļā noteiktā Regulatora atļauja. Proti, ievērojot Elektroenerģijas tirgus likuma 16.³ panta pirmās daļas 2.punktu un pārejas noteikumu 103.punktu, šajā procesa stadijā, kad ar Rīkojumu Nr.674 jau ir piešķirta atļauja AST iegādāties, uzstādīt un ekspluatēt BESS, nav jāveic Elektroenerģijas tirgus likuma 16.³ panta pirmās daļas 2.punktā minētais iepirkums un Regulatoram jāpieņem lēmums par atļauju. Saskaņā ar Direktīvas 2019/944 54.panta 4.punktu regulatīvās iestādes regulāri vai vismaz reizi piecos gados veic sabiedrisko apspriešanu par pastāvošajām BESS, lai izvērtētu citu pušu potenciālo pieejamību un interesi par investēšanu šādās BESS. Vienlaikus Elektroenerģijas tirgus likuma pārejas noteikumu 104.punkts noteic, ka Regulators veic izvērtējumu ne vēlāk kā piecu gadu laikā pēc PSO BESS ekspluatācijas uzsākšanas. AST piederošā BESS vēl nav nodota ekspluatācijā, attiecīgi nav iestājies Regulatoram likumā noteiktais pienākums veikt Direktīvas 2019/944 54.panta 4.punktā un Elektroenerģijas tirgus likuma 16.³ panta ceturtajā daļā noteikto izvērtējumu.	
--	---	---	--

	Based on the wording of Article 54(2) of Directive 2019/944 and the consultation document, storage facility owned by Latvian TSO does not qualify as fully integrated network component. According to Article 2(51) of Directive 2019/944 fully integrated network component is defined as follows: <i>(51) ‘fully integrated network components’ means network components that are integrated in the transmission or distribution system, including storage facilities, and that are used for the sole purpose of ensuring a secure and reliable operation of the transmission or distribution system, and not for balancing or congestion management;</i> As storage facility owned by Latvian TSO is clearly intended to participate in the Baltic balancing market, it cannot be considered to qualify as fully integrated network component. Moreover, storage facility owned by Latvian TSO is not only meant to be used for ensuring a secure and reliable operation of the transmission system but also reducing the total balancing capacity costs by intervening to functioning of the market. Latvian TSO has also not organised any open, transparent and non-discriminatory tendering procedure that is subject to review and approval by the regulatory authority, for awarding a right to own, develop, manage or operate such facilities. Based on Estonian experience, we are convinced that if Latvian TSO would have organised such an open tendering procedure they would have found interested market participants who would have been interested to invest into storage facilities. For your information, Eesti Energia already commissioned this year storage facility with 25 MW capacity and within the next couple of months 200 MW of additional storage capacity will be commissioned in Estonia by market participants without any public tendering. In conclusion, based on provided consultation document and Article 54(2) of Directive 2019/944, Latvian TSO can	Ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes 2024.gada 13.jūnija Direktīvas (ES) 2024/1711, ar ko groza Direktīvas (ES) 2018/2001 un (ES) 2019/944 attiecībā uz Savienības elektroenerģijas tirgus modeļa uzlabošanu (turpmāk – Direktīva 2024/1711) 2.panta 13.punktu, Igaunijai, Latvijai un Lietuvai ir piešķirta atkāpe no Direktīvas 2019/944 40.panta 4.punkta un 54.panta 2.punkta. Saskaņā ar Direktīvas 2019/944 66.panta 6.punktu, kas pievienots Direktīvai 2019/944 saskaņā ar Direktīvas 2024/1711 2.panta 13.punktu, atkāpjoties no 54.panta 2.punkta, Igaunija, Latvija un Lietuva var atļaut saviem PSO un ar PSO saistītiem uzņēmumiem turēt īpašumā, attīstīt, pārvaldīt un ekspluatēt BESS bez atklātas, pārredzamas un nediskriminējošas konkursa procedūras un var atļaut šādai BESS pirkt vai pārdot elektroenerģiju balansēšanas tirgos. Vienlaikus Direktīvas 2019/944 66.panta 6.punkts paredz, ka šā punkta pirmajā un otrajā daļā minētās atkāpes piemēro ne ilgāk kā trīs gadus pēc tam, kad Igaunija, Latvija un Lietuva ir pievienojušās kontinentālās Eiropas sinhronajai zonai. Ja tas nepieciešams piegādes drošības saglabāšanai, Eiropas Komisija var pagarināt sākotnējo trīs gadu laikposmu ne vairāk kā par pieciem gadiem. Attiecīgi atbilstoši Direktīvas 2019/944 66.panta 6.punktam atkāpe Igaunijai, Latvijai un Lietuvai ir piešķirta bez nosacījumiem. Nosacījums “ja tas nepieciešams piegādes drošības saglabāšanai” ir attiecināms tikai uz sākotnējā trīs gadu laikposma pagarinājumu, un tas ir jāizvērtē Eiropas Komisijai, ja tiek prasīts atkāpes pagarinājums. Ar Noteikumu projektu Direktīva 2024/1711 netiek transponēta. Direktīvas 2024/1711 66.panta 6.punkts tiks transponēts Elektroenerģijas tirgus likumā, par ko	
--	---	--	--

	not be allowed to own, develop, manage and operate storage facilities in Latvia. 2. Possible alternative enabling Latvian TSO's entrance to the Baltic balancing market On 13 June 2024 Directive 2024/1711 was adopted by the European Parliament and the Council, which amended Directive 2019/944. One of the amendments included exemption, which was provided to the Baltic states. Concerning this exemption recital (30) of Directive 2024/1711 stipulates among other things the following: (30) ... <i>Estonia, Latvia and Lithuania should therefore be exempt from the requirements of certain provisions of Article 40(4) and Article 54(2) of Directive (EU) 2019/944 insofar as that is necessary to ensure system security for a transitional period. The transitional periods for Estonia, Latvia and Lithuania should be phased out as soon as possible after the synchronisation, and should be used to develop the appropriate market instruments that offer short-term balancing reserves and other indispensable ancillary services, and should be limited to the time necessary for that process.</i> In addition, the following paragraph was added to Article 66 of Directive 2019/944: <i>6. By way of derogation from Article 40(4), the transmission system operators in Estonia, Latvia and Lithuania shall be able to rely on balancing services provided by domestic electricity storage providers, transmission system operators related undertakings, and other facilities owned by transmission system operators.</i> <i>By way of derogation from Article 54(2), Estonia, Latvia and Lithuania may allow their transmission system operators and transmission system operators related</i>	šobrīd ir sagatavots likumprojekts “Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā”¹⁴. Noteikumu projekts ir sagatavots, lai izpildītu Elektroenerģijas tirgus likuma 16.³ panta septītajā daļā Regulatoram doto pilnvarojumu apstiprināt PSO piederošas BESS izmantošanas noteikumus. Elektroenerģijas tirgus likums nenosaka Noteikumu projekta spēkā esamības termiņu. Attiecīgi Regulatora pienākums izdot minētos noteikumus būs spēkā arī tad, ja AST īpašumā nebūs nevienas BESS un līdz brīdim, kamēr netiks veikti attiecīgi grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā. To, kā un kad PSO izbeigs BESS ekspluatāciju un to pārdos, noteic Elektroenerģijas tirgus likums. Attiecīgi to, vai Noteikumu projekts būs piemērojams vai nebūs piemērojams, izšķirs fakts, vai PSO ir īpašumā esoša BESS. Līdz ar to Noteikumu projektā nav jāiekļauj tiesību normas, kas terminētu Noteikumu projekta spēkā esību un piemērošanu.	
--	--	--	--

¹⁴ https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/a3c59e9a-b835-4452-b2bb-1e51c22d61e7

		<i>undertakings to own, develop, manage and operate energy storage facilities without following an open, transparent and non-discriminatory tendering procedure and may allow such energy storage facilities to buy or sell electricity in the balancing markets.</i> <i>The derogations referred to in the first and second subparagraphs shall apply for <u>up to three years</u> after Estonia, Latvia and Lithuania have joined the Continental Europe Synchronous Area. Where necessary to preserve security of supply, the Commission may grant an extension of the initial three-year period by a maximum of five years.</i> In conclusion, based on the afore-mentioned provisions of Directive 2024/1711, storage facilities owned by Latvian TSO may enter the Baltic balancing market if conditions stipulated in the directive are met. Given conditions are as follows: - market-based procurement of balancing services may be exempted only in case it is necessary to ensure system security for a transitional period; - the transitional period shall apply for up to three years but it should be phased out as soon as possible. [..] 6. For conclusion 6.1 Legal explanation which is provided by the PUC in the consultation materials for justifying entrance of storage facilities owned and operated by Latvian TSO to the Baltic balancing market is not in compliance with the European Union's applied legislation. 6.2 There is alternative way for Latvian TSO for intervening the Baltic balancing market (based on exemption which was provided to the Baltic states by the European Union) but this alternative way is conditional and requires assurances. Current consultation document does not contain any required assurances and therefore Eesti Energia considers that entrance of storage facilities		
--	--	--	--	--

		owned and operated by Latvian TSO to the Baltic balancing market is not in compliance with the exemption provided by the European Union either. 6.3 For justifying the entrance of storage facilities owned and operated by Latvian TSO to the Baltic balancing market, the PUC should clearly and transparently define 1) the amount of capacity which market participants are not yet ready to offer to the market; and 2) which conditions shall be fulfilled (by the market and/or market participants) to end intervention of TSO to the market. Otherwise, market participants cannot undertake required investments for introduction of fully market-based balancing market. 6.4 If PUC should endorse entrance of storage facilities owned and operated by Latvian TSO to the Baltic balancing market without any further scrutiny and provision of assurances, then Eesti Energia would consider it as a potential violation of European Union legislation. Under the circumstances, Eesti Energia would consider sending a formal complaint to the European Commission. 6.5 Eesti Energia would hereby like to specify that we are specifically questioning application of demand reduction resources by Latvian TSO, which would have very significant distortive effect to the market. At the same time, we would not object if storage facilities owned and operated by Latvian TSO would be used as back-up resources because of their very limited distortive effect to the market. All in all, we would nevertheless suggest that TSO(s) would sell all their generation and storage resources on public tender to avoid any potential conflict of interests. Eesti Energia is currently conducting similar discussion with Estonian regulatory authority and TSO. Ignitis gamyba AB 1. Saistībā ar Noteikumu projekta atbilstību Direktīvas prasībām.		
--	--	--	--	--

		Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2019.gada 5.jūnija (ES) 2019/944 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES¹² (konsolidētā versija, ja piemērojama) (turpmāk tekstā – Direktīva) 66.panta 6.punkta 2. un 3.apakšpunkts paredz: “Atkāpjoties no 54.panta 2.punkta, Igaunija, Latvija un Lietuva var atļaut saviem pārvades sistēmu operatoriem un ar pārvades sistēmu operatoriem saistītiem uzņēmumiem piederēt, attīstīt, pārvaldīt vai ekspluatēt enerģijas uzkrāšanas iekārtas bez atklātas, pārredzamas un nediskriminējošas konkursa procedūras un var atļaut šādām enerģijas uzkrāšanas iekārtām pirkt vai pārdot elektroenerģiju balansēšanas tirgos. Pirmajā un otrajā daļā minētās atkāpes piemēro ne ilgāk kā trīs gadus no Igaunijas, Latvijas un Lietuvas pievienošanās dienas Kontinentālās Eiropas sinhronajai zonai. Ja tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu piegādes drošību, Komisija var pagarināt sākotnējo trīs gadu periodu ne ilgāk kā par pieciem gadiem.” Sabiedrības vērtējumā Noteikumu projekts ir sagatavots un iesniegts apstiprināšanai neatbilstoši transponējot Direktīvu un neievērojot tajā paredzēto izņēmumu piemērošanas procedūru šādu iemeslu dēļ: a) Direktīva jāievieš ar tiesību aktu līmeņa likumu, nevis ar regulatīvās iestādes apstiprinātu tiesību aktu, jo Direktīva paredz dalībvalstij pienākumu ieviest šo Direktīvu; b) Direktīva skaidri nosaka, ka atkāpēm, kad pārvades sistēmas operators drīkst piedalīties balansēšanas jaudu tirgū, jābūt pagaidu un noteiktām uz laiku, kas nepārsniedz Direktīvā paredzēto laiku, taču Noteikumu projektā nav noteikts to derīguma termiņš vai periods, līdz kuram pārvades sistēmas operators var piedalīties balansēšanas jaudu tirgū. c) vienlaikus ņemot vērā faktu, ka pārvades sistēmas operators drīkst piedalīties balansēšanas jaudu tirgū uz		
--	--	---	--	--

		laiku, Noteikumu projektā jāparedz procedūra uzkrātuves nodošanai tirgū pēc noteiktā perioda beigām. SIA “KL Systems” Konsultāciju dokumentā ietverta atsauce uz Elektroenerģijas tirgus likuma (ETL) 16³(7) pantu, saskaņā ar kuru Regulators apstiprina pārvades sistēmas operatoram (PSO) – akciju sabiedrībai “Augstsprieguma tīkls” (AST) – piederošās elektroenerģijas uzkrātuves (Uzkrātuve) izmantošanas noteikumus. ETL 16.³ pants stājas spēkā 2023. gada 6. jūlijā. Ar to Latvijas tiesību aktos pārņemtas Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 5. jūnija Direktīvas (ES) 2019/944 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (Direktīva). No Konsultāciju dokumenta secināms, ka atļauju iegādāties un ekspluatēt Uzkrātuvi AST saņēma 2021. gada 24. septembrī, t.i., pirms ETL 16.³ panta spēkā stāšanās. Atļauju izsniedza Ministru kabinets ar rīkojumu Nr. 674 “Par atļauju akciju sabiedrībai “Augstsprieguma tīkls” iegādāties, attīstīt, pārvaldīt un ekspluatēt elektroenerģijas uzkrātuves” (Rīkojums). Rīkojumā norādīti sekojoši apsvērumi: • Rīkojums izdots, atbildot uz AST 2021. gada 1. septembra iesniegumu. • Uz AST iesnieguma iesniegšanas un Rīkojuma izdošanas brīdi Latvijas normatīvajos aktos nav pārņemtas Direktīvas prasības, kas (i) liedz PSO iegūt savā īpašumā, attīstīt, pārvaldīt un ekspluatēt elektroenerģijas uzkrātuves, taču (ii) paredz izņēmumus no šī vispārīgā lieguma pie noteiktiem apstākļiem (Direktīvas 54(2) pants). • Atbilstoša normatīvā regulējuma neesamības dēļ Regulatoram uz Rīkojuma pieņemšanas brīdi nebija kompetences izsniegt atbilstošu atļauju, kā to pašreiz paredz ETL 16³(1) pants. Tā vietā		
--	--	---	--	--

		atļauju Rīkojuma veidā izsniedza Ministru kabinets. Direktīvas 54(2) pantā cita starpā paredzēts, ka obligāts priekšnoteikums, lai PSO saņemtu atļauju iegūt savā īpašumā, attīstīt, pārvaldīt un ekspluatēt elektroenerģijas uzkrātuves, ir <i>“atklāta, pārredzama un nediskriminējoša konkursa procedūra, kuru pārskata un apstiprina regulatīvā iestāde”</i> un kuras rezultātā <i>“citām personām nav piešķirtas tiesības turēt īpašumā, attīstīt, pārvaldīt vai ekspluatēt (..) uzkrātuves, vai tās minētos pakalpojumus nevarēja sniegt par samērīgu cenu un savlaicīgi”</i>. No Rīkojuma secināms, ka AST atļauju saņēmusi, balstoties uz tirgus izpēti, kas tika veikta 2020. gadā vai 2021. gada sākumā. Tirgus izpēte balstījās uz tirgus simulāciju attiecībā uz pieejamām balansēšanas jaudām 2025. gadā un tirgus simulācijas rezultātu publisku apspriešanu un tirgus dalībnieku aptauju par to īstenotajiem projektiem līdz 2025. gadam, kuru ietvaros būtu pieejamas balansēšanas jaudas. Savukārt tirgus simulācija tika veikta, <i>“teorētiski sadalot elektroenerģijas tirgus dalībnieku ražošanas resursu potenciālās tehniskās spējas pa balansēšanas jaudas rezervju veidiem”</i>. <u>Ir pēc būtības apšaubāms, ka šāda tirgus izpēte varētu tikt kvalificēta kā <i>“atklāta, pārredzama un nediskriminējoša konkursa procedūra”</i> Direktīvas 54(2)(a) panta izpratnē.</u> Pat ja Rīkojuma izdošanas brīdī Direktīvas attiecīgās prasības Latvijas normatīvajos aktos vēl nebija pārņemtas, Sabiedrība uzskata, ka Direktīvā formulētais aizliegums un izņēmumi no tā bija formulēti pietiekami skaidri, lai dalībvalstis, kuras kavēja Direktīvas pārņemšanas termiņus, varētu saprast un korekti piemērot šīs prasības tieši. Direktīvas 54(4) pantā norādīts, ka regulāros intervālos, bet ne retāk kā reizi piecos gados, ir veicama publiska konsultācija par esošajām enerģijas uzkrātuvēm, lai novērtētu potenciālo pieejamību un citu personu interesi ieguldīt šāda veida iekārtās. Kā minēts iepriekš,		
--	--	--	--	--

		Rīkojuma pamatā ir 2020. gadā vai 2021. gada sākumā veikta tirgus izpēte, kas balstījās uz teorētiskiem pieņēmumiem par pieejamām balansēšanas jaudām 2025. gadā. Rīkojumā nav minēts, ka būtu veikta nesenāka publiska konsultācija atbilstoši Direktīvas 54(4) pantam. Jāuzsver, ka pie strauji augošiem uzkrātuvju projektiem un uzstādītajām jaudām <u>Regulatoram būtu vismaz reizi gadā jārinko publiskās konsultācijas</u>, kas paredzētas Direktīvas 54(4) pantā un ETL 16³(4) pantā. Pašreiz, ņemot vērā Konsultāciju dokumentā minēto, var secināt, ka šāda konsultācija vai līdzīga tirgus izpēte nav veikta jau piecus gadus, kas ir maksimālais Direktīvā un ETL noteiktais termiņš konsultāciju veikšanai. Līdz ar to Sabiedrības ieskatā <u>Regulatoram vēl pirms Konsultāciju dokumenta publiskošanas būtu bijis nepieciešams veikt publisku konsultāciju atbilstoši Direktīvas un ETL prasībām</u>. Rīkojumā atspoguļoti AST pieņēmumi par nepieciešamo Uzkrātuves kopējo pieejamo jaudu (80 MW / 160 MWh), kas noteikta, pamatojoties uz nepieciešamību nodrošināt attiecīgās rezerves visai Latvijai. Rīkojumā nav ietverti apsvērumi par to, vai un kā potenciālu jaunu enerģijas uzkrātuvju izveide varētu ietekmēt Uzkrātuves darbību (piemēram, Uzkrātuves jaudas proporcionālu samazināšanu, ja un ciktāl tas ir tehniski iespējams un ekonomiski pamatoti). Jāņem vērā arī tas, ka saskaņā ar Rīkojumā norādīto Ministru kabinets lēmis par atļauju AST attīstīt un ekspluatēt Uzkrātuvi, kā vienu no pamatojumiem norādot, ka <i>“nav pieejama jebkāda informācija vai fakti, ka [tirgus dalībnieku plānotie] projekti līdz 2025. gadam tiks īstenoti, tādēļ secināms, ka nav pamata uz [nepieciešamo] balansēšanas jaudu rezervju pieejamību 2025. gadā”</i>. Tai pašā laikā jāvērs uzmanība uz faktu, ka, piemēram, Sabiedrība pašreiz pati attīsta uzkrātuves projektu ar kopējo uzstādīto jaudu 50 MW / 160 MWh – šis projekts jau ir būvniecības stadijā, un plānots, ka uzsāks darbību pakāpeniski laikā no 2025. gada jūlija līdz decembrim.		
--	--	--	--	--

	Paralēli Sabiedrība, kura nodarbojas arī ar bateriju tirdzniecību elektroenerģijas uzkrātuvju vajadzībām, nodrošina bateriju piegādi būvniecības stadijā esošiem klientu projektiem ar kopējo uzstādīto uzkrātuvju jaudu 40,5 MW / 92 MWh, kā arī tuvāko divu mēnešu laikā noslēgs līgumus par bateriju piegādi par vēl vismaz 60 MW / 160 MWh. Sākotnējā sarunu stadijā ir potenciālās piegādes klientiem – uzkrātuvju operatoriem par 40 MW / 80 MWh. Tāpat arī no publiski pieejamās informācijas ir zināms, ka AS “Latvenergo” pašreiz veic bateriju iepirkumu savas krātuves ar uzstādīto jaudu 100 MW / 200 MWh vajadzībām. Iepriekš minētais liecina, ka salīdzinājumā ar 2020. gadu, kad tika veikta tirgus izpēte, uz kuru Rīkojumā atsaucas Ministru kabinets, ir notikušas vērā ņemamas izmaiņas uzkrātuvju tirgū un pieejamās uzkrātuvju jaudās. Pie šādiem apstākļiem varētu būt nepieciešams pārvērtēt faktisko situāciju un vērtēt Uzkrātuves nepieciešamību un ar Rīkojumu piešķirtā izņēmuma AST iegūt savā īpašumā, attīstīt, pārvaldīt un ekspluatēt elektroenerģijas uzkrātuvi pamatotību pašreizējos apstākļos. Tas ietvertu arī ETL 16³(4) pantā norādītā risinājuma – pienākuma uzlikšanu AST pārdot Uzkrātuvi 18 mēnešu laikā – nepieciešamības izvērtējumu, balstoties uz aktuālajiem datiem par elektroenerģijas uzkrātuvju attīstīšanu. <u>Pretējā gadījumā pastāv risks, ka, apstiprinot Uzkrātuves izmantošanas noteikumus to pašreizējā redakcijā, varētu tikt ignorētas pēdējo piecu gadu laikā notikušās izmaiņas enerģijas uzkrātuvju pieejamībā un citu personu ieinteresētība ieguldīt enerģijas uzkrātuvēs. Tas varētu potenciāli izkropļot konkurenci, radīt diskriminācijas risku, kā arī likt šķēršļus enerģijas uzkrātuvju efektīvai un iedarbīgai izmantošanai (skat. Rīkojumā ietverto atsauci uz Direktīvas preambulas 62. apsvērumu).</u> No Direktīvas 54(1) panta izriet – pat ja trešās puses būtu spējīgas nodrošināt balansēšanas jaudu rezervju	
--	---	--

	pieejamību, PSO tik un tā varētu saņemt atkāpi no vispārīgā aizlieguma iegūt īpašumā, attīstīt, pārvaldīt un ekspluatēt elektroenerģijas uzkrātuves gadījumā, ja trešo personu piedāvātā cena būtu samērīga. Rīkojumā balansēšanas jaudas rezervju nodrošinājuma cenas samērīgums vērtēts pēc ietekmes uz pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu. Tiek atzīts, ka pārvades sistēmas pakalpojuma tarifa pieaugums par 51% līdz 80% būtu nesamērīgs. Tā vietā, pamatojoties uz AST iespēju piesaistīt Eiropas Savienības fondu līdzfinansējumu, par samērīgu tiek atzīta Uzkrātuves ietekme uz tarifu 15% līdz 36% robežās. Tādējādi varētu pieņemt, ka situācijā, kur trešās personas varētu piedāvāt balansēšanas jaudas rezervju nodrošinājumu par cenu, kas ietekmētu AST noteikto pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu par 36% vai mazāk, attiecīgā cena tiktu atzīta par samērīgu. Ja kopš AST organizētās tirgus izpētes nav pārvērtētas no jauna pieejamās vai tuvākā laikā plānotās uzkrātuvju jaudas, tad attiecīgi nav iespējams noskaidrot aktuālo balansēšanas pakalpojuma cenu.. Tādējādi <u>pastāv risks, ka pašreiz tirgū ir pieejamas jaudas, kuru izmantošana samazinātu ietekmi uz pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu salīdzinot ar pirms pieciem gadiem lēsto 15-36% ietekmi no Uzkrātuves.</u> SIA “Saules Energy” 1. AST uzkrātuves izmantošanas pamatprincipam jābūt tirgus neitralitātei Jomu regulējošie Eiropas Savienības un Latvijas normatīvie akti ir balstīti uz pamatprincipu, ka sistēmu operatoru īpašumā nevajadzētu būt elektroenerģijas uzkrātuvēm. Šis princips, cita starpā, ir noformulēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/944 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (“Direktīva 2019/944”) ievaddaļas	
--	--	--

	64.punktā, kas nosaka: “Sistēmu operatoru īpašumā nevajadzētu būt enerģijas uzkrātuvēm, nedz arī tiem šādas uzkrātuves vajadzētu izveidot, pārvaldīt vai ekspluatēt. Jaunajā elektroenerģijas tirgus modelī uzkrāšanas pakalpojumiem vajadzētu būt balstītiem uz tirgus un konkurences principiem. Tāpēc būtu jāizvairās no uzkrāšanas un sadales vai pārvades regulēto funkciju šķērssubsidēšanas. Šādi ierobežojumi attiecībā uz enerģijas uzkrātuvju īpašumtiesībām ir paredzēti tam, lai novērstu konkurences izkropļošanu, likvidētu diskriminācijas risku, nodrošinātu visiem tirgus dalībniekiem taisnīgu pieeju enerģijas uzkrātuvju pakalpojumiem un veicinātu enerģijas uzkrātuvju efektīvu un iedarbīgu izmantošanu, kas pārsniedz sadales vai pārvades sistēmas darbību”. Ievērojot augstākminēto principu, Direktīvas 2019/944 54. pants, kas ir transponēts arī Elektroenerģijas tirgus likuma (“EET likums”) 16.³ pantā, nosaka, ka pārvades sistēmas operatoram (“PSO”) ir principiāli aizliegts iegūt un ekspluatēt elektroenerģijas uzkrātuves, atskaitot atsevišķus izņēmuma gadījumus, kad tam ir saņemta attiecīga atļauja. AS “Augstsprieguma tīkls” (“AST”) šāda atļauja (“Atļauja”) tika piešķirta 2021. gada 24. septembrī ar Ministru kabineta (“MK”) rīkojumu Nr. 674. Atbilstoši MK rīkojuma Nr. 674 un piemērojamo normatīvo aktu noteikumiem, minētā Atļauja tika piešķirta sakarā ar to, ka tirgus izpētes rezultātā tika konstatēts, ka <u>“FCR un aFRR rezerves 2025. gadā no balansēšanas jaudas tirgū pieejamiem resursiem netiks nodrošinātas vai arī tiks nodrošinātas par nesamērīgi augstām izmaksām”</u>. 2. Tirgus spēj nodrošināt nepieciešamās jaudas rezerves bez AST uzkrātuves līdzdalības Kopš Baltijas balansēšanas jaudas tirgus (“BBJT”) darbības sākuma 2025. gada februārī, tirgus ir konsekventi spējis nodrošināt visas nepieciešamās balansēšanas jaudu rezerves arī bez AST uzkrātuves	
--	---	--

	izmantošanas, tādējādi MK Atļaujā minētais risks par balansēšanas jaudas tirgū pieejamo resursu nepietiekamību nepārprotami nav realizējies. Turklāt papildus esošajām balansēšanas jaudām, šobrīd dažādās attīstības stadijās Latvijā un pārējās Baltijas valstīs ir daudzi jaunu elektroenerģijas uzkrātuvju projekti, kas jau tuvākajā nākotnē pakāpeniski papildinās tirgu, stiprinās konkurenci un nodrošinās ievērojami plašāku piedāvājumu. 3. Nepieciešams veikt jaunu tirgus izpēti Ņemot vērā AST izsniegtās Atļaujas izņēmuma raksturu, Direktīvas (ES) 2019/944 54. panta ceturtdaļa un, attiecīgi, EET likuma 16.³ panta ceturtdaļa, nosaka, ka pēc Atļaujas izsniegšanas Regulatoram ir pienākums atkārtoti izvērtēt tās nepieciešamības pamatojumu, vismaz reizi piecos gados organizējot jaunu tirgus izpēti (publisku konsultāciju). Gadījumā, ja Regulators konstatētu, ka tirgus dalībnieki spēj nodrošināt attiecīgo pakalpojumu nepārtraukti, savlaicīgi un par samērīgu cenu, Regulatoram būtu jāuzliek par pienākumu AST ne vēlāk kā 18 mēnešu laikā izbeigt elektroenerģijas uzkrātuves ekspluatāciju. Ņemot vērā, ka esošā AST Atļauja balstīta uz tirgus izpēti, kas veikta pirms 2021. gada, <u>aicinām SPRK veikt atkārtotu tirgus izpēti</u>, lai novērtētu, vai un cik lielā mērā AST uzkrātuves izmantošana joprojām ir tiesiski pamatota un nepieciešama. Gadījumā, ja šāds pētījums jau ir veikts, aicinām publiskot tā rezultātus. Asociācija “Saules Enerģija Latvijai”/ “Latvijas atjaunīgās enerģijas alianse” Asociācijas - “Saules Enerģija Latvijai” (turpmāk – Asociācija) ir iepazinusies ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – SPRK) 2025. gada 12. jūnijā izsludināto konsultāciju dokumentu “par elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoram piederošas		
--	---	--	--

		elektroenerģijas uzkrātuves izmantošanas noteikumiem” (turpmāk – Noteikumi). Asociācijas ieskatā Noteikumiem primāri ir jāievēro un jānodrošina Elektroenerģijas tirgus direktīvas 54. panta 2. punktā minētie nosacījumi, kur viens no nosacījumiem ir apstāklis, <u>ka citi tirgus dalībnieki attiecīgos pakalpojumus nespēj sniegt par samērīgu cenu un savlaicīgi.</u> SIA “Solar Energy Fund” 3. Tirgus jau nodrošina pietiekamas rezerves Kopš Baltijas balansēšanas jaudas tirgus sākuma 2025. gada februārī FCR un aFRR jaudas tiek piegādātas bez AST akumulatora iesaistes. Publiski dati rāda, ka rezervēs regulāri piedalās komersanti no Latvijas, Igaunijas un Zviedrijas. Turklāt nākamo 12 mēnešu laikā ekspluatāciju uzsāks vismaz 150 MW jaunu komerciālu uzkrātuvju – tas apliecina, ka 2021. gada izņēmuma atļaujas priekšnoteikumi vairs nav spēkā. 4. Nepieciešams jauns tirgus tests un skaidrs izbeigšanas grafiks Tā kā sākotnējā izpēte ir vairāk nekā četrus gadus veca, aicinām Regulatoru līdz 2025. gada 31. oktobrim rīkot atklātu tirgus testu. Ja rezultāts apliecinās tirgus spēju, AST akumulatora darbība būtu jāpārtrauc 18 mēnešu laikā, nodrošinot saprotamu aktīva atsavināšanu starptautiskā izsolē. [..] Ieteikumi 1. Atjaunot tirgus novērtējumu vēl šogad.		
14.		Eesti Energia AS 4. Assessment of the impact on target groups in society that are affected or could be affected by the legal framework	Skat. Regulatora atbildi šīs tabulas 2., 4. un 10. ailē.	

		PUC has concluded in its assessment that <i>“the regulation has a positive impact on electricity transmission system users (the regulation <u>provides capacity on the market that market participants are not yet ready to offer</u>, promoting the transmission system operator's ability to ensure stable and continuous network operation), on the one hand, and a neutral impact on potential electricity balancing capacity service providers, on the other hand (mechanisms that ensure the participation of storage facilities owned by the transmission system operator in the market on market-based principles)”</i>. Firstly, Eesti Energia strongly disagrees that application of demand reduction resources by Latvian TSO has neutral impact on potential balancing capacity service providers. On the contrary, application of demand reduction resources by TSO artificially reduces the size of the market and takes away the market share from “potential balancing capacity service providers”. In fact, the proposed approach “neutralises” any potential balancing capacity service providers because they won’t have any chance to compete for the market share, which is artificially taken away by TSO. Secondly, Eesti Energia strongly disagrees that proposed mechanism ensures that TSO’s storage facilities would participate in the market based on market-based principles. On the contrary, proposed approach has nothing to do with market-based principles. Setting balancing capacity product bid price equal to zero and then getting its costs covered from transmission tariff sets an example of unfair competition. Most importantly, if the proposed regulation is expected to provide capacity to the market that market participants are not yet ready to offer, then we would like to receive analytical data-based explanation how much capacity is currently missing from the market which market participants are not yet ready to offer and which conditions shall be fulfilled to end intervention of TSO to the market. We remind you that exemption provided by the European Union to the Baltic		
--	--	---	--	--

		states should be phased out as soon as possible. Therefore, the PUC should define clear and transparent conditions fulfilment of which will bring an end to market intervention by TSO. SIA “Saules Energy” 5. Nepareizi novērtēta Projekta ietekme uz elektroenerģijas balansēšanas jaudas pakalpojumu sniedzējiem Projekta Konsultāciju dokumenta II sadaļas ceturtajā punktā <i>“Izvērtējums par ietekmi uz sabiedrības mērķgrupām, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt”</i> ir sniegts kļūdainas situācijas izvērtējums. Konsultāciju dokumentā norādīts, ka Projektam ir <i>“neitrāla ietekme uz potenciālajiem elektroenerģijas balansēšanas jaudas pakalpojumu sniedzējiem”</i>, kas neatbilst faktiskajai situācijai. Gadījumā, ja AST elektroenerģijas uzkrātuve tiek klasificēta kā “pieprasījuma samazināšanas resurss” un ar tās palīdzību tirgū tiek samazināts pieprasījums pēc balansēšanas jaudu rezervēm, tad <u>ar šo rīcību tiktu samazināts šī tirgus apjoms un tirgus dalībnieku iespējas pārdot savus balansēšanas jaudas produktus, tādējādi būtiski negatīvi ietekmējot viņu intereses.</u> Nemot vērā, ka “pieprasījuma samazināšanas resurss” atbilstoši BBJT priekšlikuma un Projekta nosacījumiem tiek izmantots bez maksas, tad <u>šāda rīcība arī kropļotu konkurenci balansēšanas jaudas tirgū.</u>		
15.		SIA “Solar Energy Fund” 6. Konkurences un investīciju riski Regulēta, “bezmaksas” baterija samazinātu balansēšanas jaudas tirgus apjomu un vājinātu cenu signālus, kas nepieciešami privātā sektora investīcijām. Lietuvas pieredze rāda, ka valsts lēmums izbūvēt ar publiskiem līdzekļiem finansētu 200 MW bateriju portfeli nozīmīgi “atdzēsēja” privāto investoru interesi par tirgu: no	Skat. Regulatora atbildi šīs tabulas 2.ailē.	

		sākotnēji pieteiktajiem 800–900 MW komercuzkrātuvju projektu tirgū aktīvi palikuši vien ap 150 MW. Lai atjaunotu investoru interesi, Eiropas Komisija 2024. gada oktobrī apstiprināja 180 milj. € valsts atbalsta shēmu BESS izveidei, bet 2025. gada februārī Lietuvas Enerģētikas ministrija izsludināja papildu 102 milj. € konkursu vismaz 800 MWh jaunu uzkrātuvju būvniecībai. Ņemot vērā, ka Latvija ir vienīgā no Baltijas valstīm, kurā nav nekādu valsts atbalsta mehānismu lieljaudas BESS uzstādīšanai, ir pamatoti apgalvot, ka apstiprinot AST baterijas ekspluatāciju atbilstoši projektam, Latvijā nozīmīgi saruks iecerētās investīcijas, bet pārējiem tirgus dalībniekiem samazināsies finansējuma pieejamība BESS projektiem. [..] Ieteikumi 6. Apsvērt privātās-publikās sadarbības modeli “capacity as-a-service”, kur PSO iegādājas pakalpojumu, bet akumulators paliek tirgus īpašumā.		
--	--	---	--	--

Diāna Bērziņa, 67873181, diana.berzina@sprk.gov.lv

Dace Bite, 67097231, dace.bite@sprk.gov.lv